

ਹੁਸਤਾ ਦੁਨੀਆ

₹15/-

2020

Hansti Duniya (Punjabi)

- Vol. 44
- No. 01
- january 2020

ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਮੁਬਾਰਕ

ਹੰਸਤੀ ਦੁਨੀਆ

• Vol.44 • ਅੰਕ : 01 • ਜਾਨਵਰੀ 2020 • Pages : 52
(ਬੋਚਿਆਂ ਦੇ ਬੱਧਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਅਣੌਥੀ ਪਾਇਆ)

Also published in Hindi, English & Marathi

Printer & Publisher C.L. Gulati, on behalf of Sant Nirankari Mandal, Delhi-9, printed at M.P. Printers, B-220, Phase-II, NOIDA - 201305 (UP) & published at Sant Nirankari Satsang Bhawan, Sant Nirankari Colony, Delhi-110009

Editor (Honorary)

Sulekh Singh 'Sath'

Email: editorial@nirankari.org

Ph.: 011-47660200

Fax: 011-27608215

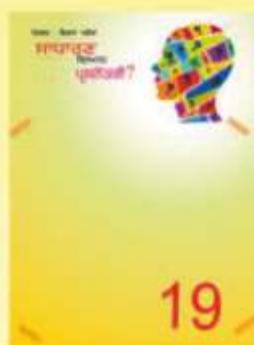
Website: <http://www.nirankari.org>
kids.nirankari.org

Subscription Value

Country	1 Year	3 Years	5 Years	11 Years
India/Nepal	₹ 150	₹ 400	₹ 700	₹ 1500
U.K.	£15	£40	£70	£150
Europe	€20	€55	€95	€200
USA	\$25	\$70	\$120	\$250
Canada/Australia	\$30	\$85	\$140	\$300

Other Countries

Equivalent to U.S. Dollars as mentioned above.

ਸੱਤੰਤਰ

ਸੜ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ	04
ਵਿਗਿਆਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨਤਰੀ	10
ਹਾਸ-ਖੇਡਾ	16
ਸਾਧਨ ਵਿਆਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨਤਰੀ	19
ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?	27
ਰੰਗ ਭਰੋ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਿਤਾ	38
ਕਦੇ ਨਾ ਕੁੱਲੇ	42
ਬੁਧੀ ਦੀ ਪਰਿਵ	50

ਚਿੱਤਰਕਥਾਵਾਂ

ਕਿੱਟੀ ਦਾਦਾ ਜੀ	20
	46

ਕਹਾਣੀਆਂ

- ਨਿਯਮਿਤ ਪੜਾਈ
- ਚੌਪੀ.ਰਾਜਕੁਮਾਰ 06
ਚੀਕੂ, ਮੀਕੂ ਅਤੇ ਛੁਨਮੁਨ
- ਹਰਜੀਤ ਨਿਰੰਕਾਰੀ 12
ਧੇਤ ਦੀ ਰੱਖਵਾਲੀ
- ਬਨ ਮੁਹੰਮਦ 24
ਪਰਤ ਆਈ ਹਰਿਆਲੀ
- ਡਾ.ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ 30
ਜੀਸੇ ਨੂੰ ਤੇਸਾ
- ਮੈਡਮ ਨੇਹਾ 35
ਅਠੋਖੀ ਲੋਹੜੀ
- ਡਾ.ਐਸ. ਆਸਟ 40
ਗਲੀ ਮੱਖੀ ਦੀ ਦਿਆਲਤਾ
- ਏ. ਪੀ. ਨਿਰੰਕਾਰੀ 44

ਵਿਸੇਸ਼ ਲੇਖ

- ਕੁੱਖਾਂ ਦਾ ਰੱਚਰ - ਸੀਸਾਰ
- ਚੰਦਰਭਾਨ ਨਿਰੰਕਾਰੀ 8
ਅਠੋਖਾ ਸਾਰ੍ਹਿਦਰੀ ਜਗਤ
- ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਵਰਮਾ 14
ਗੋਲਭਨ ਗਰਲ ਹਿਮਾ ਦਾਸ
- ਮਨਮੋਹਨ ਬਾਬਾ 28
ਭਾਰਤੀ ਗੋਡਾ
- ਡਾ.ਪਰਮੁਰਾਮ 32
ਕੇਲਾ- ਸਾਰਿਆ ਨੂੰ ਪਸੰਦ
- ਡਾ.ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ 36

ਰੀਤ-ਕਵਿਤਾਵਾਂ

- ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ ਮਨਾਈਏ
- ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਾਦਿਕ 05
ਨਵੀਂ ਸਾਲ ਹੈ ਨਵੀਂ ਸਵੇਰ
- ਬਲਵਿੰਦਰ ਬਾਲਮ 11
ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੀ ਲੋਹੜੀ
- ਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਤਾ 18
ਬੁਝਾਰਤਾਂ
- ਕੁਚੀ ਗੁਪਤਾ 26
ਕੱਸ-ਕੱਸ ਪੇਲਾਂ ਪਾਉਂਦਾ ਏ
- ਅਮਲਾਈ ਸਿੰਘ 34
ਤਿਤਲੀ
- ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੈਗਠਾ 39
ਨਵਿਆਂ ਵਾਰ੍ਹਿਆ ਤੂੰ
- ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਚੜਿਕ 43

ਨਵਾਂ ਵਰ੍ਹਾ - ਨਵੀਆਂ ਆਸਾਂ

ਰ ਲਾਸ ਵਿਚ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਦਾਖਿਲ ਹੋਏ, ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਉਤਸਾਹ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਹਥਾਂ ਵਿਚ ਗੁਲਾਬ ਦੇ ਛੁੱਲ ਫੜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਕ-ਇਕ ਕਰਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਕੋਲ ਆ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਲਾਬ ਦਾ ਛੁੱਲ ਦੇ ਕੇ ਨਾਲ ਹੀ 'ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਮੁਬਾਰਕ' ਕਹਿ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਗਟਾ ਰਹੇ ਸਨ।

ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ 'ਨਵਾਂ ਵਰ੍ਹਾ ਮੁਬਾਰਕ' ਕਹਿ ਕੇ ਅਪਣੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾ ਕੀਤਾ। ਮੰਦ-ਮੰਦ ਮੁਸਕਰਾਂਦੇ ਹੋਏ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ ਕਹਿਣਾ ਅਰੰਭ ਕੀਤਾ-ਪਿਆਰੇ ਬੱਚਿਓ! ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਨਵੇਂ ਵਰ੍ਹੇ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਮਾਣ ਰਹੇ ਹੋ ਅਤੇ ਇਕ ਢੂਜੇ ਨੂੰ ਮੁਬਾਰਕਾਂ ਅਤੇ ਸੁਭਕਾਮਨਾਵਾਂ ਦੇ ਰਹੇ ਹੋ। ਜਗ ਸੋਚੋ! ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਇਹ ਵਰ੍ਹਾ ਵੀ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੈ। ਉਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਨ ਨਿਕਲੇਗਾ, ਉਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਤ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੂਰਜ ਚੜੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਵਾ ਚਲੇਗੀ। ਫਿਰ ਨਵਾਂ ਕੀ ਹੈ?

ਸਾਰੇ ਬੱਚੇ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਵੱਲ ਵੇਖ ਰਹੇ ਸੀ। ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ ਫਿਰ ਕਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ- ਬੱਚਿਓ! ਨਵੀਆਂ ਹਨ ਸਾਡੀਆਂ ਆਸਾਂ ਤੇ ਉਮੰਗਾਂ। ਇਸ ਸਾਲ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨਵਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਉਤਸਾਹ। ਜੇਕਰ ਸਚਮੁਚ ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਵਰ੍ਹੇ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪ੍ਰਣ ਕਰੋ

ਕਿ ਇਸ ਸਾਲ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਕਰੋਗੇ ਜੋ ਪੂਰੀ ਮਨੁਖਤਾ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਹੋਏ, ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਲਈ ਅਤੇ ਖਾਸਕਰ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਹੋਵੇ। ਨਵੇਂ ਵਰ੍ਹੇ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਉਤਸਾਹ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਉਮੰਗ ਨਾਲ ਅਪਣੀ ਪੜਾਈ ਵੱਲ ਪਿਆਨ ਦੇਣਾ ਹੈ ਤਾਂਕਿ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦਾ, ਸਕੂਲ ਦਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਰੋਸ਼ਨ ਹੋਵੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਗੇ ਕਿਹਾ - ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦਾ ਵੀ ਆਰੰਭ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਵਰ੍ਹੇ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਦਿਨ ਵੀ ਮੁਬਾਰਕ ਅਤੇ ਸੁਭਕਾਮਨਾਵਾਂ ਕਾਰਨ ਤਿਉਹਾਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੀ ਮਹੀਨੇ ਲੋਹੜੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਵੀ ਆਉਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਨੇਕੀ ਤੇ ਪਿਆਰ ਦੇ ਰਾਹ ਤੇ ਚਲਣ ਦੀ ਪੇਰਣਾ ਦੇਦਾ ਹੈ। ਇਸੀ ਮਹੀਨੇ ਦੀ 26 ਤਗੀਕ ਨੂੰ ਸਾਡਾ ਗਠਨਤੰਤਰ ਦਿਵਸ ਵੀ ਆਉਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਲਈ ਮਾਣ ਦਾ ਵਿਸਾ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇਸ ਦੀ ਸਰਬ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਅਤੇ ਸਮਾਨਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਦਿੜ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅਨਿਖਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ।

ਸੋ ਬੱਚਿਓ! ਇਸ ਸਾਲ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਭਾਵ ਨੂੰ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਵਸਾ ਕੇ, ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਤਿਉਹਾਰ ਵੀ ਮਨਾਉਣੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਵੀਆਂ ਆਸਾਂ ਨੂੰ ਦਿਲ ਵਿਚ ਸੰਜੇ ਕੇ ਸਕਾਰਾਤਮਿਕਤਾ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਅਗੇ ਤੋਂ ਅਗੇ ਤਰੱਕੀਆਂ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨੀਆਂ ਹਨ।

 ਸੁਲੇਖ 'ਸਾਥੀ'
ssathi_2007@yahoo.com

ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ ਮਨਾਈਏ

ਬੱਚਿਓ ! ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ ਮਨਾਈਏ,
ਤਿਰੰਗੇ ਅੱਗੇ ਸੀਸ ਝੁਕਾਈਏ।

ਛੱਬੀ ਜਨਵਰੀ ਉਨੀ ਸੌ ਪੰਜਾਹ,
ਦੇਸ਼ ਪਿਆ ਗਣਤੰਤਰ ਦੇ ਰਾਹ।

ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬਣਾਇਆ,
ਲੋਕਤੰਤਰ ਸੀ ਦੇਸ਼ ਬਣਾਇਆ।

ਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਸੀ ਹੋਇਆ ਬਰਾਬਰ,
ਨਾ ਕੋਈ ਮਾਲਕ, ਨਾ ਕੋਈ ਚਾਕਰ।

ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਵੇਟ ਅਧਿਕਾਰ,
ਚੁਣਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ।

ਰਾਜਪੱਥ ਨੂੰ ਭੁਸਨਾਈਆ ਜਾਵੇ,
ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਤਿਰੰਗਾ ਲਹਿਰਾਵੇ।

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਦਾ ਝਾਕੀ ਦਰਸ਼ਨ,
ਲੋਕੀ ਸੁਣਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ।

ਤਿਰੰਗੇ ਦੀ ਹੈ ਸਾਨ ਨਿਰਾਲੀ,
ਫੌਜਾਂ ਟੁਕੜੀਆਂ ਦੇਣ ਸਲਾਮੀ।

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਣ ਦੀ ਧੁਨ ਪਿਆਰੀ,
ਗਾਊਂਦੀ ਖੜੀ ਹੋ ਖਲਕਤ ਸਾਰੀ।

ਕਹਾਣੀ : ਓ.ਪੀ. ਰਾਜਕੁਮਾਰ

ਨਿਯਮਿਤ ਪੜਾਈ

ਇੰ

ਦਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੀ ਪਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਸਾਲ ਗਰਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਸਦੀ ਪੜਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਤਾਂ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਪੜਾਈ ਵਿੱਚ ਜੁਟ ਗਿਆ। ਇਕ ਰਾਤ ਬਿਜਲੀ ਚਲੀ ਜਾਣ ਤੇ ਉਹ ਦੀਵਾ ਜਗਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਪੜਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਦੇ ਉਸ ਦੇ ਗਵਾਂਘ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਲੋਕੇਸ਼ ਉਥੇ ਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪੜਦਾ ਸੀ। ਇੰਦਰ ਨੂੰ ਪਸੀਨੇ ਵਿੱਚ ਭਿੰਨੀ ਹੋਏ ਵੇਖ ਕੇ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਬੋਲਿਆ - 'ਹਾਲਾਂ ਤਾਂ ਪੜਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਤੂੰ ਹੁਣ ਤੋਂ ਹੀ ਆਪਣੀ ਪੜਾਈ ਵਿੱਚ ਜੁਟ ਗਿਆ? ਪੜਾਈ ਲਈ ਤਾਂ ਪੂਰਾ ਸਾਲ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।' ਸੁਣ ਕੇ ਇੰਦਰ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਨੂੰ ਬੋਲਿਆ - 'ਨਿਯਮਤ ਰੂਪ ਨਾਲ ਪੜਾਈ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਅਸੀਂ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਪਾਸ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।'

ਸੁਣ ਕੇ ਲੋਕੇਸ਼ ਉਸ ਵੱਲ ਵੇਖਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਇੰਦਰ ਉਸ ਨੂੰ ਬੋਲਿਆ - 'ਆਪਣੀ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਪੜਦੇ ਸਮੇਂ

ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨਪੂਰਵਕ ਸੁਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਸਾਡੀ ਸਮਝ ਵਿੱਚ ਨਾ ਆਏ ਤਾਂ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਆਦਾਤਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਆਪਣਾ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਦੂਸਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਲੜੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।'

'ਇਹੀ ਹਾਲ ਮੇਰਾ ਹੈ ਯਾਰ। ਮੈਂ ਵੀ ਇਹ ਸੌਚ ਕੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਆਪਣੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪੜ ਲਵਾਂਗਾ।' ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਲੋਕੇਸ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ। ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਬੋਲੀ - 'ਤਦੇ ਤਾਂ ਤੂੰ ਹਰ ਸਾਲ ਕਦੇ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਅਤੇ ਕਦੇ ਗ੍ਰੇਸ ਨਾਲ ਪਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।'

ਇੰਦਰ ਫਿਰ ਬੋਲਿਆ - 'ਨਿਯਮਤ ਰੂਪ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਪੜਾਈ ਕਰਨ ਤੇ ਅਸੀਂ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤੱਤ ਵੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ

ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੇਸ਼ਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਨਿਯਮਿਤ ਰੂਪ ਨਾਲ ਪੜਾਈ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਅਗਰ ਸੰਘੋਗਵਸ਼ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਪੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਠੀਕ ਵਰਨਾ ਉਹ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਲਿਖ ਸਕਦੇ।'

ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਲੋਕੇਸ਼ ਉਸ ਦੀ ਬੁੱਧੀਮਾਨੀ ਤੇ ਮੁਸਕਰਾਉਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਇੰਦਰ ਉਸ ਨੂੰ ਬੋਲਿਆ— 'ਨਿਯਮਿਤ ਰੂਪ ਨਾਲ ਪੜਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਜਵਾਬ ਪੂਰਣ ਰੂਪ ਨਾਲ ਯਾਦ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਉਹ ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੇ ਕੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਚੰਗੀ ਸ੍ਰੌਟੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਬਲਕਿ ਉਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।'

ਇੰਦਰ ਦੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਲੋਕੇਸ਼ ਨਿਯਮਿਤ ਪੜਾਈ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਜਾਣ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਇਕ ਪੇਸ਼ਾਨੀ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਬੋਲਿਆ— ਮੈਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਰੱਟਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਜਗ ਜਿਹਾ ਭੁੱਲ ਜਾਣ ਤੇ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ।'

ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਇੰਦਰ ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਪੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਹੱਲ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਬੋਲਿਆ— 'ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤੱਤ ਰਣਨੇ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦੇ ਬਲਕਿ ਸਮਝਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤੱਤ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਯਾਦ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।' ਸੁਣ ਕੇ ਲੋਕੇਸ਼ ਬੁਸੀ ਨਾਲ ਮੁਸਕਰਾ ਉਠਿਆ ਸੀ। ਇੰਦਰ ਉਹਨੂੰ ਅਗੇ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਬੋਲਿਆ— 'ਨਿਯਮਿਤ ਰੂਪ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਪੜਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਇਕ ਲਾਭ ਇਹ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਵਾਰਸ਼ਿਕ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜਾਈ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਨਾ ਮਿਲ ਸਕੇ ਤਦ ਵੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।'

ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮੇਰੀ ਮੰਮੀ ਦੀ ਤਬੀਅਤ ਅਚਲਕ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪੜਾਈ ਲਈ ਭਰਪੂਰ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਕੁਝ ਹੀ ਸਮੇਂ ਤਕ ਪੜਾਈ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ। ਮਗਰ ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪਹਿਲੀ ਸ੍ਰੌਟੀ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਸੀ।'

'ਹੁਣ ਮੈਂ ਨਿਯਮਿਤ ਪੜਾਈ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਸਮਝ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਵੀ ਅੱਜ ਤੋਂ ਹੀ ਨਿਯਮਿਤ ਰੂਪ ਨਾਲ ਪੜਾਈ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪਹਿਲੀ ਸ੍ਰੌਟੀ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਮੰਮੀ ਦੇ ਸੁਧਨਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗਾ।' ਲੋਕੇਸ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵੱਲ ਚਲ ਪਿਆ। ■

ਰੁੱਖਾਂ ਦਾ

ਰੋਚਕ, ਅਦਭੁਤ ਅਤੇ ਅਨੋਖਾ ਸੰਸਾਰ

ਦੁੱਧ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਰੁੱਖ :

ਦੱਖਣੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਘਣੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉਗਣ ਵਾਲਾ 'ਕਾਊਂਟ੍ਰੀ' ਦੀ ਉਚਾਈ ਲਗਭਗ 100 ਫੁੱਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਤਨੇ ਵਿੱਚ ਛੇਕ ਕਰਨ ਨਾਲ ਦੁੱਧ ਵਾਂਗ ਸਫੈਦ ਪਦਾਰਥ ਨਿਕਲਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਗਾਂ ਦੇ ਦੁੱਧ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੁੱਧ ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਨਾਯਲੈਸ ਮਿਲਕ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਵਾਦਿਸ਼ਟ ਅਤੇ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਅੱਗ ਉਗਲਣ ਵਾਲਾ ਰੁੱਖ :

ਜਾਪਾਨ ਦੇ ਘਣੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲਣ ਵਾਲਾ ਇਹ ਅੱਗ ਉਗਲਣ ਵਾਲਾ ਰੁੱਖ ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਫਾਇਰ ਬਰਸਟਿੰਗ ਟ੍ਰੀ' ਦੇ ਨਾਮ ਪੁਕਾਰਿਆ

ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੂਰਜ ਛੁੱਬਣ ਸਮੇਂ ਆਪਣੀ ਚੋਟੀ ਤੋਂ ਇਕ ਵਿਚਿਤਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਧੂਆਂ ਛੱਡਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਫਲਸਰੂਪ ਉਸ ਦੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਅੱਗ ਉਗਲਣ ਲੱਗਦੀ ਹੈ।

ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਕ ਰੁੱਖ :

ਇਹ ਅਨੋਖਾ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਕ 'ਪਾਥ ਗਾਈਡਿੰਗ ਟ੍ਰੀ' ਦੱਖਣ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰੁੱਖ ਦੀਆਂ ਪੱਤੀਆਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਉਤਰ ਵੱਲ ਝੁਕੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਨ੍ਤੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪੱਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਲਗਾ ਕੇ ਯਾਤਰੀ ਦਿਸ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਇਹ ਰੁੱਖ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦਾ ਮਾਰਗ-ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਵਰਖਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਰੁੱਖ :

ਇਹ ਜਲਵਰਸਕ ਰੁੱਖ ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਦੇ ਸੁਮਾਤਰਾ ਦੀਪ ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗਰਮ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਉਗਣ ਵਾਲਾ ਇਹ 'ਰੇਨਫਾਲ ਟ੍ਰੀ' ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਸਮਾਨੀਸਮਨ' ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਵੀ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਕਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਇੱਕਠਾ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਘਣੀ ਵਰਖਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਸੁਗੰਧ-ਦੁਰਗੰਧ ਰੁੱਖ :

ਇਹ ਸੁਗੰਧ-ਦੁਰਗੰਧ ਰੁੱਖ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ 'ਫੈਰੋਰੀਸ ਸਮੈਲ ਟੀ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਡੇਨਮਾਰਕ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰੁੱਖ ਵਿਚੋਂ ਰਾਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮੇਹਕ, ਮਨੋਹਾਰੀ ਅਤੇ ਮਿੱਠੀ ਸੁਗੰਧ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਗੰਧ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਦੁਰਗੰਧ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸਜੀਵ ਟਾਰਚ ਰੁੱਖ :

ਪੇਰੂ ਦੇ ਕਾਰਡਿਲੇਰਾ ਪਰਬਤਾਂ ਅਤੇ ਬਾਲਿਵਿਆ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਉਗਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਰੁੱਖ ਨੂੰ 'ਟਾਰਚ ਬੀਅਰ ਟੀ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰੁੱਖ ਦੀਆਂ ਕਲੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ 33 ਛੁੱਟ ਤਕ ਉਚੀਆਂ ਟਾਹਿਣੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ 'ਰਾਲ' (ਰੇਜ਼ਿਨ) ਨਾਲ ਐਨੀਆਂ ਭਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਚਰਵਾਹੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹਨੂੰ ਜਲਾਉਂਦੇ ਹਨ।

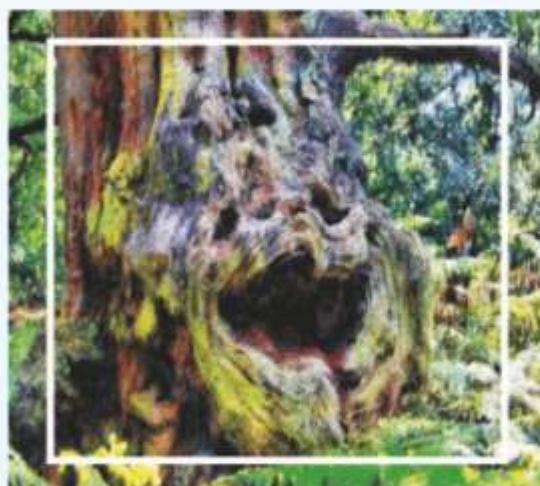
ਹੱਸਣ ਵਾਲਾ ਰੁੱਖ :

ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਰੁੱਖ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਫਲਾਂ ਤੇ ਅਗਰ ਆਟਾ ਪਾਇਆ ਜਾਏ ਤਾਂ ਰੁੱਖ ਤੋਂ ਹੱਸਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੱਖਣ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ

ਇਕ ਰੁੱਖ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਿਲਾਇਆ ਜਾਏ ਤਾਂ ਜੋਰ-ਜੋਰ ਨਾਲ ਹੱਸਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹਨੂੰ 'ਲਾਫਿੰਗ ਟੀ' ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਦਾੜੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਰੁੱਖ :

'ਸੈਪ ਵਾਈਨ' ਨਾਮਕ ਵੇਲ ਹੋਵੇ ਜਾਂ 'ਸੈਪ ਬੇਰੀ ਬੁਢ਼ੀ' ਅਤੇ 'ਸੈਪ ਬਾਰਕ ਟੀ' ਰੁੱਖ ਹੋਵੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਬਲੇਡ ਦੀ ਧਾਰ ਵਾਂਗ ਤਿੱਖੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਥੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਪੱਤੀਆਂ ਸਾਬੂਨ ਵਾਂਗ ਝੱਗ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਉਥੇ ਬਲੇਡ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਵਿਰਾਅਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਤਤਰੀ

□ ਘੰਗੜੀਲਾਲ ਅਗਰਵਾਲ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ : ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਗਤੀਸੀਲ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਸਥਿਰ ਕਿਉਂ ਲੱਗਦੀ ਹੈ?

ਉਤੱਤਰ : ਸੌਰਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਗੁਹਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਹੈ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਵੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਗੁਹਿਆਂ ਦਾ ਮੁਖੀਆ ਸੂਰਜ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਗੁਹਿ ਸੂਰਜ ਦੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਗਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਧੂਰੇ ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਘੁੰਮਦੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਘੁੰਮਣ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਭਲਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ? ਇਸਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਦਰਅਸਲ, ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਇਕ ਸਮਾਨ ਗਤੀ ਨਾਲ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਦੀ ਗਤੀ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਉਸ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਰਤਨ ਨਾਲ ਮਾਲੂਮ ਹੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਂ, ਕਦੇ-ਕਦੇ ਸੂਰਜ ਦੀ ਬਦਲਦੀ ਹੋਈ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਦੀ ਗਤੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਚੁਕੂਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ : ਬੰਦੂਕ ਦੀ ਗੋਲੀ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਣ ਤੇ ਗਰਮ ਕਿਉਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?

ਉਤੱਤਰ : ਜਦ ਬੰਦੂਕ ਤੋਂ ਗੋਲੀ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਵੇਗ ਬਹੁਤ ਚਿਆਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਨਾਲ ਗੋਲੀ ਵਿੱਚ ਉੱਰਜਾ ਵੀ ਚਿਆਦਾ ਰਹਿੰਦੇ ਹੈ। ਦੂਜ਼ੇ ਪਾਸੇ, ਗੋਲੀ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਂਦੇ ਹੀ ਆਪਣੀ ਉੱਰਜਾ ਗਵਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਵੇਗ ਵੀ ਜੀਰੇ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਬੰਦੂਕ ਦੀ ਗੋਲੀ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਣ ਤੇ ਗਰਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ : ਟਿਊਬਲਾਈਟ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਛੱਤ ਦਾ ਪੱਖਾ ਉਲਟਾ ਘੁੰਮਦਾ ਹੋਇਆ ਕਿਉਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ?

ਉਤੱਤਰ : ਰਾਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੁਸੀਂ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਟਿਊਬਲਾਈਟ ਜਗਾਉਂਦੇ ਹੋ, ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀਆਂ ਕਿਰਣਾਂ ਰੁਕ-ਰੁਕ ਕੇ ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਲੇਕਿਨ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਤਾਂ ਬਸ ਟਿਊਬਲਾਈਟ ਵਿਚੋਂ ਰੋਸ਼ਨੀ ਲਗਾਤਾਰ ਨਿਕਲਦੀ ਮਾਲੂਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਦ ਪੱਖੇ ਦੇ ਬਲੇਡਾਂ ਦੇ ਘੁੰਮਣ ਦੀ ਗਤੀ ਟਿਊਬਲਾਈਟ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੀ ਗਤੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਜਾਂ ਚਿਆਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਛੱਤ ਦਾ ਪੱਖਾ ਉਲਟਾ ਘੁੰਮਦਾ ਹੋਇਆ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

□ ਬਲਵਿੰਦਰ 'ਬਾਲਮ'

ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਹੈ ਨਵੀਂ ਸਵੇਰ

ਗੁਲਸਨ ਵਿੱਚ ਛੁਲਾਂ ਦੇ ਢੇਰ।
ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਹੈ ਨਵੀਂ ਸਵੇਰ।

ਮੁਬਾਰਕ ਧਰਤੀ ਅੰਬਰ ਨੂੰ।
ਮਾਨਵਤਾ ਦੇ ਮੰਦਿਰ ਨੂੰ।
ਨਾਲ ਅਸੀਸਾਂ ਭਰੀ ਚੰਗੇਰ।
ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਹੈ ਨਵੀਂ ਸਵੇਰ।

ਆਪੁਨਿਕਤਾ ਦੇ ਰੰਗ ਨਵੇਂ।
ਵਿਗਿਆਨਕ ਨੇ ਢੰਗ ਨਵੇਂ।
ਵੇਖ ਤਰੱਕੀ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਢੇਰ।
ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਹੈ ਨਵੀਂ ਸਵੇਰ।

ਕੁਸ਼ੇ ਯਾਰ ਮਨਾਵਣ ਲਈ।
ਡਿੱਗੇ ਲੋਕ ਉਠਾਵਣ ਲਈ।
ਹੁਣ ਨਾ ਲਾਈਏ ਕੋਈ ਦੇਰ।
ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਹੈ ਨਵੀਂ ਸਵੇਰ।

ਸਰਹੱਦਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁਭ ਅਸੀਸਾਂ।
ਦੇਸ਼ ਮੇਰੇ ਦੀਆਂ ਨਹੀਏ ਗੀਸਾਂ।
ਰਾਖੀ ਗਭਰੂ ਕਰਨ ਦਲੇਰ।
ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਹੈ ਨਵੀਂ ਸਵੇਰ।

ਵਿਦਿਆ ਘਰ-ਘਰ ਪੈਰ ਧਰੇ।
ਝੁੱਗੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲੇਅ ਕਰੇ।
'ਬਾਲਮ' ਬੁੱਧੀ ਮਿਠੇ ਬੇਰ।
ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਹੈ ਨਵੀਂ ਸਵੇਰ।

□ ਹਰਜੀਤ ਨਿਰੰਕਾਰੀ

ਚੀਕੂ-ਮੀਕੂ ਅਤੇ ਚੁਨਚੁਨ

ਦੇ ਵਲ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਾਹਰ ਪਿੱਪਲ ਦਾ ਇਕ ਕੁੱਖ ਸੀ। ਕੁੱਖ ਦੇ ਕੋਲ ਇਕ ਖੂਹ ਸੀ। ਖੂਹ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣਾ ਸੀ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਗਹਿਰਾ ਸੀ। ਖੂਹ ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਜਿਥੇ ਪਾਣੀ ਸੀ ਉਥੇ ਗੋਸ਼ਟੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੀ।

ਖੂਹ ਦੇ ਗਹਿਰੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਚੀਕੂ ਅਤੇ ਮੀਕੂ ਨਾਮ ਦੇ ਦੋ ਡੱਕੂ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਟੰਗਾਂ ਫੈਲਾ ਕੇ ਤੌਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਤੌਰਨਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਸੀ। ਬੈਠਣ ਦੀ ਕੋਈ ਕਾਂ ਵੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਭੁਝ ਸਮਾਂ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਗੱਪਾ ਮਾਰਦੇ। ਕਦੇ-ਕਦੇ ਉਹ ਖੂਹ ਦੀਆਂ ਦੀਵਾਰਾਂ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਲਟਕ ਕੇ ਕਰਤਬ ਵਿਖਾਉਂਦੇ। ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਛਾਲ ਲਗਾਉਣਾ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਸੀ।

ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੜਾ ਤੋਂ ਕਾਢੀ ਉਪਰ ਖੂਹ ਦੀ ਦੀਵਾਰ ਵਿੱਚ ਇਕ ਖੱਡਾ ਸੀ। ਉਸ ਵਿੱਚ ਚੁਨਚੁਨ ਨਾਮ ਦੀ ਇਕ ਚਿੜੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਚੁਨਚੁਨ ਨੇ ਬਾਹਰ ਤੋਂ ਤਿਨਕੇ ਜਮਾ ਕਰਕੇ ਖੱਡੇ ਵਿੱਚ ਇਕ ਆਲੂਣਾ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਰੋਜ਼ ਸਵੇਰੇ ਉਹ ਦਾਣਾ ਚੁਗਣ ਬਾਹਰ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਉਥੇ ਉਹ ਦੂਸਰੇ ਪੱਛੀਆਂ ਨਾਲ ਚਹਿਰਕ-ਚਹਿਰਕ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੀ ਅਤੇ

ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਆਲੂਣੇ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਆਰਾਮ ਕਰਦੀ ਸੀ।

ਚੁਨਚੁਨ ਅਕਸਰ ਚੀਕੂ-ਮੀਕੂ ਦਾ ਹਾਲਚਾਲ ਪੁੱਛ ਲਿਆ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਚੀਕੂ-ਮੀਕੂ ਬੜੇ ਘਮੰਡੀ ਸਨ। ਦੋਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਛਾਲ ਮਾਰਨ ਦੀ ਹੋੜ ਲੱਗੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਇਕ ਵਾਰ ਚੁਨਚੁਨ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤਕ ਲਹਿਲਹਾਉਂਦੀਆਂ ਛਸਲਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕਰਨ ਲੱਗੀ। ਉਸ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਾਹਰ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਹੈ। ਚੀਕੂ-ਮੀਕੂ ਪਿੜ੍ਹਿਕਾ ਕੇ ਹੱਸ ਪਏ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚੁਨਚੁਨ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਹਾਸਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹਾਸੇ-ਹਾਸੇ ਵਿੱਚ ਮੀਕੂ ਨੇ ਇਕ ਲੰਬੀ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਕਿਹਾ - ਨੂੰ ਕਿਸ ਦੁਨੀਆ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਮੇਰੀ ਇਸ ਛਾਲ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਦੱਸ?

ਚੁਨਚੁਨ ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ ਬੋਲੀ - ਨਹੀਂ, ਮੀਕੂ! ਇਹ ਤਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਾਹਰ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਹੈ। ਮੀਕੂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਹੋਰ ਲੰਮੀ ਛਾਲ ਮਾਰੀ। ਉਹ ਖੂਹ ਦੀ ਦੀਵਾਰ ਨਾਲੋਂ ਉਛਲਿਆ ਅਤੇ ਖੂਹ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਜਾ ਡਿੱਗਾ। ਫਿਰ ਉਹ ਬੋਲਿਆ - ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਏਗੀ ਤੇਰੀ ਦੁਨੀਆ।

ਚੁਨਚੁਨ ਬੋਲੀ- ਨਹੀਂ ਮੀਕੂ, ਤੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ
ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਹੈ।

ਹੁਣ ਤਕ ਚੀਕੂ ਚੁੱਪ ਸੀ ਲੋਕਿਨ ਉਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ
ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਚੀਕੂ ਨੇ ਇਕ ਜੋਰਦਾਰ ਛਾਲ
ਮਾਰੀ। ਇਸ ਵਾਰ ਉਹ ਖੂਹ ਦੀ ਇਕ ਦੀਵਾਰ ਤੋਂ
ਕੁੱਦਿਆ ਅਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੀ ਦੀਵਾਰ ਦੇ ਕੋਲ
ਜਾ ਪਹੁੰਚਾ।

ਹੁਣ ਚੀਕੂ ਅਤੇ ਮੀਕੂ ਦੋਵੇਂ ਇੱਕਠੇ ਬੋਲ ਉਠੇ -
ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਤਾਂ ਹੋ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ ਤੇਰੀ ਦੁਨੀਆ
ਅਤੇ ਉਹ ਜੋਰ-ਜੋਰ ਨਾਲ ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ ਚੁਨਚੁਨ ਦਾ
ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਣ ਲੱਗੇ।

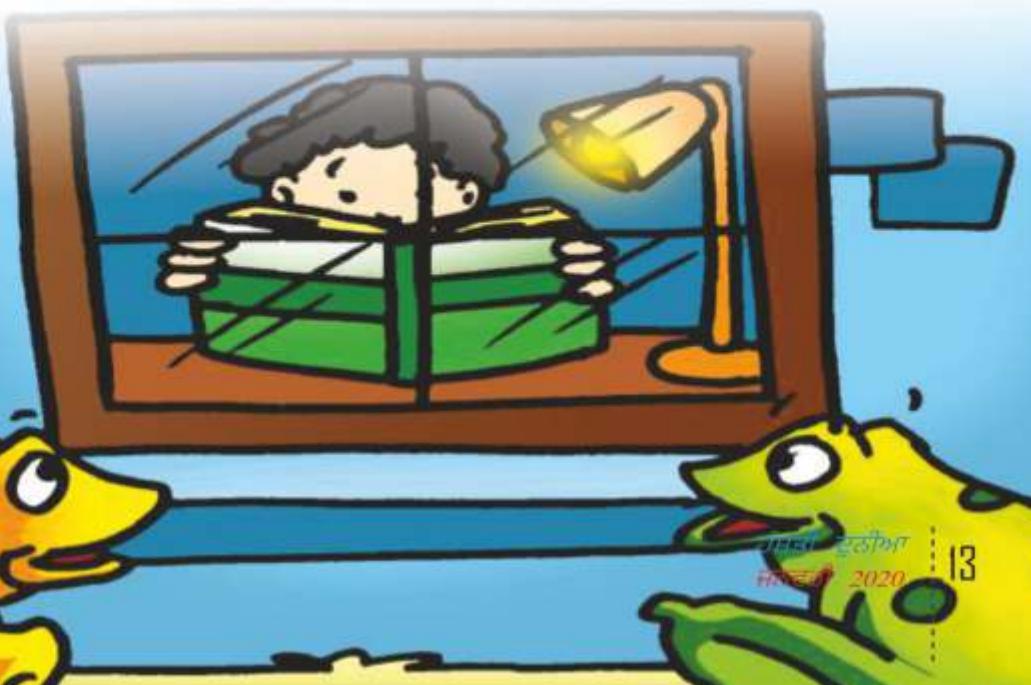
ਚੁਨਚੁਨ ਚੁੱਪ ਰਹੀ। ਉਹ ਭਲਾ ਕਰ ਵੀ ਕੀ
ਸਕਦੀ ਸੀ? ਵਿਚਾਰੀ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਹਾਸੇ ਦਾ ਪਾਤਰ
ਬਣਦੀ ਰਹੀ।

ਸਮਾਂ ਗੁਜ਼ਰਦਾ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਬਰਸਾਤ ਦਾ
ਮੌਸਮ ਆ ਗਿਆ। ਨਦੀਆਂ-ਨਾਲੇ ਭਰਨ ਲੱਗੇ।
ਇਕ ਦਿਨ ਤਾਂ ਐਨੀ ਵਰਖਾ ਹੋਈ ਕਿ ਹੜ੍ਹ ਹੀ ਆ
ਗਿਆ। ਹੜ੍ਹ ਦਾ ਪਾਣੀ ਖੂਹ ਵਿੱਚ ਵੀ ਭਰਨ
ਲੱਗਾ। ਖੂਹ ਦਾ ਜਲਧੀਰ ਵਧਣ ਨਾਲ ਚੁਨਚੁਨ ਨੂੰ
ਆਪਣਾ ਆਸੂਣਾ ਛੱਡ ਕੇ ਕੁੱਖ ਤੇ ਸਰਣ ਲੈਣੀ
ਪਈ। ਹੜ੍ਹ ਦਾ ਪਾਣੀ ਐਨਾ ਵਧਦਾ ਗਿਆ ਕਿ ਖੂਹ
ਵੀ ਉਸ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਛੁੱਥ ਕੇ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਿਆ।
ਚੀਕੂ-ਮੀਕੂ ਸੌਚਣ ਲੱਗੇ। ਖੂਹ ਕਿਥੇ ਗਿਆ? ਉਹਨਾਂ

ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਖੂਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਵੇਖੀ
ਸੀ। ਵਿਸਾਲ ਆਸਮਾਨ ਅਤੇ ਢੂਰ ਤਕ ਫੈਲੀ ਧਰਤੀ
ਵੇਖ ਕੇ ਉਹ ਹੌਰਾਨ ਹੋ ਗਏ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚੁਨਚੁਨ
ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਹੀ ਲੱਗਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਢੂਰ ਤਕ
ਸੂਰਜ ਦਾ ਉਜਾਲਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਲੱਗਾ।
ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਚੁਨਚੁਨ ਦੀ ਬਹੁਤ ਯਾਦ ਆ ਰਹੀ
ਸੀ। ਉਹ ਸੋਚਣ ਲੱਗੇ- ਅਸੀਂ ਠਹਿਰੇ ਖੂਹ ਦੇ ਡੱਭੂ
ਅਤੇ ਉਹ ਖੂਲ੍ਹੇ ਆਸਮਾਨ ਵਿੱਚ ਉਡੈਣ ਵਾਲੀ ਪੰਛੀ।
ਚੁਨਚੁਨ ਸਾਨੂੰ ਸੌਚ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਬਾਹਰ ਦੁਨੀਆਂ
ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਹੈ।

ਚੀਕੂ-ਮੀਕੂ ਨੇ ਉਥੇ ਕਈ ਘਰ ਵੀ ਵੇਖੇ। ਘਰ
ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਪਾਠ ਯਾਦ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ - 'ਸਾਨੂੰ
ਆਪਣੀ ਸੌਚ ਵਿਸਾਲ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਖੂਹ ਦੇ
ਡੱਭੂ ਬਣ ਕੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।'

ਚੀਕੂ-ਮੀਕੂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਝੋਪ
ਗਏ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੌਰਾਨੀ ਹੋਈ ਕਿ ਇਹ ਬੱਚੇ
ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਜਾਣਦੇ ਹਨ? ਉਹ ਦੋਵੇਂ
ਮੂੰਹ ਲੁਕਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਜਾ ਬੈਠੇ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ
ਘੰਭਾ ਟ੍ਰੈਟ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਉਹ
ਇਕ-ਦੂਸਰੇ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵੇਖਣ ਲੱਗੇ। ਉਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ
ਨੇ ਨਿਸਚਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਘੰਭਾ ਚੰਗੀ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਕਦੇ ਘੰਭਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ
ਸੌਚ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਵਿਸਾਲ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅਨੌਥਾ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਗਤ

ਰਕੇਟ -ਸਕਵੀਡ : ਸਕਵੀਡ ਦਾ ਨਾਮ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਹਨੂੰ 'ਸਮੁੰਦਰੀ ਰਕੇਟ' ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਵੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। ਸਮੁੰਦਰ ਦੀ ਗਹਿਰਾਈ ਤੇ ਸਕਵੀਡ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਸਿਰ ਨਾਲ ਜੂੜੇ ਹੋਏ ਦਸ ਹੱਕ-ਪੈਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅੱਠ ਤਾਂ ਇਕੋ ਜਿਹੀ ਲੰਬਾਈ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੋ ਸਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪਕੜਨ ਦੇ ਕੰਮ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

ਸਕਵੀਡ ਦੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਲਖੁ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲ। ਲਖੁ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਦੋ ਛੁੱਟ ਤਕ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪ੍ਰੇਸ਼ੁ ਵਿਸ਼ਾਲ ਦੀ ਲੰਬਾਈ 43 ਛੁੱਟ ਤਕ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। 2007 ਵਿੱਚ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਇਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਮਾਦਾ ਸਕਵੀਡ ਪਕੜੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਿਸ ਦਾ ਵਜਨ 495 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਸੀ। ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਕਵੀਡ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਵਹੇਲ ਮੱਛੀ ਤਕ ਨਾਲ ਭਿੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਹੇਲ ਮੱਛੀ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਣ ਲਈ ਜਿਉਂ ਹੀ ਕੋਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣਾ ਦੌੜ ਰੂਪ ਬਣਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਦੌੜਾ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅਕਸਰ ਘਮਾਣ ਲੜਾਈ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਸਕਵੀਡ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੁਣ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਲਾਈਕੋਖਿਊਟਿਸ, ਹਿਟਰਿਊਖਿਊਟਿਸ ਨਾਮਕ ਜਾਤੀਆਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਕਵੀਡ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਇਕ ਥੈਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਾਲਾ, ਨੀਲਾ,

ਚਮਕੀਲਾ ਰੰਗ ਭਰਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਿਆਹੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਉਛਲ-ਕੁਦ ਮਚਾਉਣ ਵਾਲਾ ਪੋਪਸ : ਪੋਪਸ ਜਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਮੱਛੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਸਣ ਵਾਲਾ ਵੱਡਾ ਭਾਰੀ ਜੀਵ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਜਨ 300 ਤੋਂ 350 ਪੋਡ ਤਕ ਵੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਦੇ-ਕਦੇ ਪੋਪਸ ਜਲ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਬਲ ਤੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਦੇਰ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਮੱਛੀਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਪਾਣੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਛਲ-ਕੁਦ ਮਚਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹਨੂੰ ਇਹ ਉਦਮਖਜ਼ੀ ਕਰਨਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਸੰਦ ਹੈ।

ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤਕ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਫੁਥਕੀਆਂ ਲਗਾਉਣਾ ਅਤੇ ਸਾਹ ਰੋਕੀ ਰੱਖਣਾ ਪੋਪਸ ਦੀ ਆਦਤ ਹੈ। ਫੁਥਕੀ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਸਾਹ ਨੂੰ ਰੋਕੀ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਪੂਛ ਦੇ ਸਿਰੇ ਕਾਫੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਮੱਚਦਾਰ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਮੂੰਹ ਦੇ ਜਥੇ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਦੰਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਜਥਿਆਂ ਵਿੱਚ 50-50 ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਦੰਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਪੋਪਸ ਦੀ ਇਕ ਵਚਿੰਤਰ ਆਦਤ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਚਿੰਤਰ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਕੱਢਦਾ ਹੈ। ਚਮਗਾਦੜ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹਨੂੰ ਵੀ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਰਾਹ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਚਮਗਾਦੜ ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਰਾਹ ਲੱਭ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ

ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੁਝ਼ਬੂਝ ਨਾਲ ਚਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਨੇਕ ਵਿਗਿਆਨਕਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੈਪਸ ਦਾ ਇਮਾਗ ਕਾਫੀ ਵਿਕਸਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸਪੰਜ : ਇਹ ਡੇਕਦਾਰ ਬਹੁਕੋਸੀ ਜੰਤੂ ਹੈ ਜੋ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਗਹਿਰੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕ ਜਾਤੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਪੰਜ ਵਿਭਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਆਕਰਸ਼ਕ ਰੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਕਦੇ-ਕਦੇ ਇਹ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਆਕਾਰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਛੁੱਲਾ ਦਾ ਗੁਲਦਸਤਾ ਹੋਵੇ।

ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਆਕਾਰ ਵੀ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਇਕ ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਤਾਂ ਕੋਈ ਦੋ ਮੀਟਰ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੰਬਾ। ਸਪੰਜ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਠੌਸ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਉਪਰ ਆਪਣਾ ਘਰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਹੀ ਸਥਾਨ ਤੇ ਪਏ ਰਹਿਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਹੀ ਸੁਸਤ ਜੀਵ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਪੰਜ ਦਾ ਮੁਖ ਭੇਜਨ ਬੈਕਟੀਰੀਆ ਅਤੇ ਡੈਟੋ-ਡੈਟੇ ਜੰਤੂ ਹਨ। ਸੂਰਜ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਪੰਜ ਆਪਣਾ ਰੰਗ ਬਦਲਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਨੂੰ 'ਸਪਿਕਰਿਊਲਸ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਸਪਿਕਰਿਊਲਸ ਦੇ ਕਾਰਣ ਮਾਸਘਾਰੀ ਜੀਵ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਿਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਸਪੰਜ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਵੇਂ ਹੀ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਸਰੀਰ ਨਹੀਂ ਸੁੱਕਦਾ।

ਸਪੰਜ ਵਿੱਚ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਪਣੇ ਟੁੱਟੇ-ਫੁੱਟੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਬਣਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਪੰਜ ਦੇ ਡੈਟੋ-ਡੈਟੇ ਟੁਕੜੇ ਵੀ ਅਨੁਕੂਲ ਵਾਤਾਵਰਣ ਮਿਲਣ ਤੇ ਨਵਾਂ ਸਪੰਜ ਬਣਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਐੱਜਕਲ ਤਾਂ ਸਪੰਜ ਸਾਡੇ ਦੈਨਿਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਕੰਮ ਆਉਣ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਰਨੀਚਰ ਆਈ ਦੀ ਪਾਲਿਸ਼ ਕਰਨ, ਚੀਜ਼ਾਂ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਬਰਤਨਾਂ ਵਿੱਚ ਚਮਕ ਲਿਆਉਣ, ਘਰਾਂ ਦੀ ਡੈਕੋਰੇਸ਼ਨ, ਛਾਪੇਖਾਨਿਆਂ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਗੱਦੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਕਾਫੀ ਉਪਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਦੀ 'ਬਨਾਵਟੀ ਖੇਤੀ' ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਕੈਟ ਫਿਸ ; ਕੈਟ ਫਿਸ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਮੱਛਲੀ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਡੇ ਤਾਂ ਮਾਦਾ ਮੱਛੀ ਹੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਪੂੰਜ ਆਂਡਿਆਂ ਨੂੰ ਸੇਕਣ ਦਾ ਕੰਮ ਨਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਕਿੰਨੀ ਵਚਿੱਤਰ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਤਕ ਕੈਟ ਫਿਸ ਦਾ ਮੂੰਹ ਆਂਡਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤਦ ਤਕ ਇਹ ਵਿਚਾਰਾ ਕੁਝ ਵੀ ਖਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਭਾਵ ਇਹਨੂੰ ਵਰਤ ਰੱਪਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਲਗਭਗ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਬਾਦ ਜਦ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਮਾਦਾ ਕੈਟ ਫਿਸ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਖਤਰਾ ਹੋਣ ਤੇ ਇਹ ਤੁਰੰਤ ਆਪਣਾ ਮੂੰਹ ਥੱਲ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਤੈਰਦੇ ਹੋਏ ਬੱਚੇ ਇਸ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਕੈਟਫਿਸ ਦੇ ਆਂਡਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਦੇ-ਕਦੇ 3-4 ਦਰਜਨ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਸੇਕਦੇ ਸਮੇਂ ਨਰ ਕੈਟ ਫਿਸ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ ਲੇਕਿਨ ਜਦ ਬੱਚੇ ਆਂਡਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਐਨਾ ਭੁੱਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਆਸਪਾਸ ਜੋ ਵੀ ਜੀਵਜੰਤੂ ਜਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਸਭ ਖਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਦੇ-ਕਦੇ ਇਹਨੂੰ ਐਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭੁੱਖ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਪਣੇ ਹੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਖਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਹਾਸਾ ਥੇਡਾ

ਇਕ ਲੜਕਾ ਅੰਦੇ ਹੀ ਫੌਨ ਘੁਮਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕਿਰਾਨੇ ਦੀ ਦੂਕਾਨ ਦਾ ਨੰਬਰ ਮਿਲ ਗਿਆ।

ਲੜਕਾ : ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਚੀਜ਼ੀ ਹੈ?

ਦੂਕਾਨਦਾਰ : ਹਾਂ ਹੈ?

ਲੜਕਾ : ਪਿਛੀ ਹੈ?

ਦੂਕਾਨਦਾਰ : ਹਾਂ ਹੈ?

ਲੜਕਾ : ਸੂਜੀ ਹੈ?

ਦੂਕਾਨਦਾਰ : ਹਾਂ ਹੈ?

ਲੜਕਾ : ਫਿਰ ਹਲਵਾ ਬਣਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਘਰ ਭੇਜ ਦਿਓ।

ਘਰੇਲੂ ਅੇਰਤ ਨੇ ਕਿਹਾ - ਰਾਮ੍ਭ ਅੱਜ ਤੂੰ ਬਹੁਤ ਕੀਮਤੀ ਛੁੱਲਦਾਨ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਅੱਜ ਦੇ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹੀ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਮਾਰ-ਮਾਰ ਕੇ ਸਿਰ ਗੰਜਾ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੀ, ਸਮਝੇ।

- ਜੀ ਸਮਝ ਗਿਆ।

- ਕੀ ਸਮਝੇ?

- ਇਹੀ ਕਿ ਮਾਲਿਕ ਵੀ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੀ ਗਲਤੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਭੁਗਤ ਰਹੇ ਹਨ।

ਗੁੱਡੀ : (ਅਮਨ ਨੂੰ) ਭਾਈ ਮੈਂ ਬਰਫ ਖਾਵਾਂਗੀ।

ਅਮਨ : ਗੁੱਡੀ ਸਰਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਰਫ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ ਹਨ।

ਗੁੱਡੀ : ਭਾਈ, ਮੈਂ ਬਰਫ ਗਰਮ ਕਰਕੇ ਖਾਲਵਾਂਗੀ।

ਚੈਪਟ ਅਤੇ ਪੋਪਟ ਜਲ ਤੋੜ ਕੇ ਭੇਜ ਨਿਕਲੇ ਅਤੇ ਦੋ ਥੋੜੇ ਥੋੜੇ ਪਾਏ ਵੇਖ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਲੁਕ ਗਏ। ਪੁਲਿਸ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਨੂੰ ਸੱਕ ਹੋਣ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਪੋਪਟ ਦੇ ਥੋੜੇ ਨੂੰ ਲੱਤ ਮਾਰੀ।

ਪੋਪਟ : ਭੈ-ਭੈ।

ਬੇਰੇ ਵਿੱਚ ਕੁੱਤਾ ਸਮਝ ਕੇ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਨੇ ਫਿਰ ਦੂਸਰੇ ਥੋੜੇ ਨੂੰ ਲੱਤ ਮਾਰੀ ਤਾਂ ਚੈਪਟ ਚਿੱਲਾ ਕੇ ਬੇਲਿਆ - ਮੇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਲੂ ਹਨ।

ਕੀੜੀ : (ਹਾਥੀ ਨੂੰ) ਤੁਸੀਂ ਮੇਣੂੰ ਆਪਣੀ ਸਰਟ ਦੇ ਦਿਓ।

ਹਾਥੀ : ਕਿਉਂ?

ਕੀੜੀ : ਮੇਰੀ ਬੇਟੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਹੈ। ਟੌਟ ਲਗਾਉਣਾ ਹੈ।

ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ - ਤੂੰ ਕਿਸ ਤਾਲ ਵਿੱਚ ਨਿਖੁੰਨ ਹੈ? ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਬੇਲਿਆ - ਜੀ, ਹੜਤਾਲ ਵਿੱਚ।

ਚਿੱਤਰਕਾਰ : (ਮਕਾਨ ਮਾਲਿਕ ਨੂੰ) ਇਕ ਦਿਨ ਲੋਕ ਯਾਦ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਇਸ ਮਕਾਨ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮਹਾਨ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ।

ਮਕਾਨ ਮਾਲਿਕ : ਅਗਰ ਸ਼ਾਮ ਤਕ ਤੂੰ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਕਿਰਾਇਆ ਨਹੀਂ ਚੁਕਾਇਆ ਤਾਂ ਉਹ ਦਿਨ ਅੱਜ ਹੀ ਆ ਜਾਏਗਾ।

- ਗੁਰਚਰਨ ਆਨੰਦ

ਅਧਿਆਪਕ : (ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ) ਬੱਚਿਓ ਦੱਸੋ, ਗਵਣ ਦੀ ਲੰਕਾ ਨੂੰ ਸੇਨੇ ਦੀ ਲੰਕਾ ਕਿਉਂ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ?

ਇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ : ਸਰ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੁੱਭਕਰਣ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਮੱਤਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਉਹਨੂੰ ਸੇਨੇ ਦੀ ਲੰਕਾ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ।

ਪੰਡਿਤ ਜੀ : (ਨੇਤਾ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ) ਬੇਟਾ, ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਦਾਨ ਕਿਹੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਦੱਸੋ?
ਨੇਤਾ ਪੁੱਤਰ : ਪੰਡਿਤ ਜੀ, ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਦਾਨ ਮਤਦਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਟੀਚਰ : ਰਿਤੂ ਅੱਜ ਤੂੰ ਸਕੂਲ ਦੇਰ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਆਈ?

ਰਿਤੂ : ਸਰ, ਮੈਂ ਘਰੋਂ ਦਸ ਰੂਪਏ ਦਾ ਸਿੱਕਾ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲੀ ਸੀ, ਪਰ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕਿਤੇ ਗਵਾਚ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਵਿੱਚ ਲੱਗ ਗਈ ਸੀ।

ਟੀਚਰ : ਅਤੇ ਸਿਵਾਂਗੀ, ਤੂੰ ਦੇਰ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਆਈ ਹੋ?

ਸਿਵਾਂਗੀ : ਮੈਂ, ਉਸ ਸਿੱਕੇ ਨੂੰ ਪੈਰ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਦਬਾ ਕੇ ਖੜੀ ਸੀ।

- ਰੇਸ਼ਨ ਨਿਰੰਕਾਰੀ

ਤਿੰਨ ਕੀੜੀਆਂ ਇਕ ਰਾਹ ਤੇ ਬੈਠੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਅਨੇ ਵਿੱਚ ਉਥੋਂ ਇਕ ਹਾਥੀ ਲੰਘਿਆ। ਤਿੰਨਾਂ ਕੀੜੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਕੀੜੀ ਤੋਂ ਰਿਹਾ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਕੀੜੀ ਹਾਥੀ ਨੂੰ ਬੇਲੀ -

ਏ ਲੰਮੀ ਸੁੰਡ ਵਾਲੇ

ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਭਸਤੀ ਕਰੋਗੇ?

ਇਹ ਵੇਖ ਕੇ ਬਾਕੀ ਦੋ ਕੀੜੀਆਂ ਬਲੀਆਂ -
 ਰਹਿਣ ਦੇ ਯਾਰ! ਵਿਚਾਰਾ ਇਹ ਇੱਕਲਾ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਤਿੰਨਾ।

ਸੌਨੂੰ : ਅਰੇ ਪਿੰਕੀ ਤੂੰ ਜੋ 'ਨਿਊਜ਼ਪੇਪਰ' ਪੜ ਰਹੀ ਹੈ ਉਹ ਉਲਟਾ ਹੈ।

ਪਿੰਕੀ : ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਇਆ? ਮੈਂ ਪੜ ਬੋੜੀ ਰਹੀ ਹਾਂ ਮੈਂ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਫੇਟੇ ਵੇਖ ਰਹੀ ਹਾਂ।

ਪਾਪਾ :

ਬੇਟਾ, ਤੂੰ ਤਰਾਜੂ ਅਤੇ ਵੱਟਾ ਆਪਣੇ ਬੇਗ ਵਿੱਚ ਪਾ ਕੇ ਸਕੂਲ ਕਿਉਂ ਲੈ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋ?

ਬੇਟਾ : ਪਾਪਾ, ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹਰ ਗੱਲ ਤੋਲੋ ਫਿਰ ਬੋਲੋ।

ਰਵੀ, ਜਦ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਬਹਾਬਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਕੀ ਕਰੇਗਾ? - ਇਕ ਮੇਟੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਰਵੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ।

- ਜੀ ਪਤਲਾ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗਾ।

ਰਵੀ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।

- ਵਿਕਾਸ ਕੁਮਾਰ ਬੰਸਲ

□ ਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ 'ਰਮਤਾ'

ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੀ ਲੋਹੜੀ

ਸਦਾ ਬਣੀ ਰਹੇ ਭੈਣਾਂ, ਵੀਰਾਂ ਵਾਲੀ ਜੋੜੀ।
ਸੁੱਖਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਆਈ, ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੀ ਲੋਹੜੀ।

ਭੈਣ ਅਰਦਾਸ ਕਰੇ, ਸੁਣੀ ਸੱਚੇ ਪੀਰਾ।
ਹੋਵੇ ਨਾ ਚੁਦਾ ਕੋਈ ਭੈਣ ਕੌਲੋਂ ਵੀਰਾ।
ਪੁੱਤ ਨਾਲ ਮਾਂ ਚੜ੍ਹੇ, ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੀ ਪੜ੍ਹੀ।
ਸੁੱਖਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀ

ਬਾਬਲੇ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਦੀ, ਮੈਂ ਸਦਾ ਮੰਗਾਂ ਸੁੱਖਾ।
ਰੱਬਾ ਮੇਰੇ ਵੀਰੇ ਉਤੇ ਆਵੇ ਨਾ ਕੋਈ ਢੁੱਖਾ।
ਭੈਣ ਗੁੰਦੇ ਵਾਗਾ, ਜਦੋਂ ਵੀਰ ਚੜ੍ਹੇ ਘੜ੍ਹੀ।
ਸੁੱਖਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਆਵੇ

ਵੀਰ ਬਿਨਾਂ ਸੁਣੇ ਨਾ, ਕੋਈ ਭੈਣ ਦੀ ਪੁਕਾਰਾ।
ਕਦੀ ਨਾ ਵਿਗਾੜੀ ਰੱਬਾ ਵੀਰ ਦਾ ਪਿਆਰਾ।
ਭਰ-ਭਰ ਥਾਲ ਵੰਡ੍ਹੇ, ਪਤਾਸੇ ਤੇ ਰਿਹੁੜੀ।
ਸੁੱਖਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਆਵੇ

ਗਰੀਬ ਧੀ ਬਣਾ ਕੇ, ਢੁੱਲੇ ਭੱਟੀ ਸੀ ਵਿਆਹੀ।
ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਲੋਹੜੀ ਵਾਲੀ, ਰੀਤ ਚਲੀ ਆਈ।
ਰਮਤਾ, ਕੋਈ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਗੱਲ ਆਏ ਕੌੜੀ।
ਸੁੱਖਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਆਈ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੀ ਲੋਹੜੀ।
ਸੁੱਖਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਆਵੇ

ਪੇਸ਼ਕਸ਼ : ਵਿਕਾਸ ਅਰੋੜਾ

ਸਾਧਾਰਣ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਤੰਤਰੀ ?

(ਸਭ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜੁਆਬ 'ਕ' ਅੱਖਰ ਤੇ ਖਤਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪੈਨ ਜਾਂ ਪੌਸ਼ਿਲ ਉਠਾਉ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਚਿੰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਤੱਤ ਲਿਖਦੇ ਜਾਏ।)

- ਪ੍ਰਸ਼ਨ (1) ਕਿਸ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਾ ਪੁਰਾਣਾ ਨਾਮ ਬੰਗਲੇਰ ਸੀ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ (2) ਕਿਸ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੈਨਾਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ- ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸਾਡਾ ਜਨਮਸਿੱਧ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ (3) 1998 ਦੀਆਂ ਏਸੀਆਈ ਖੇਡਾਂ ਬਾਈਲੈਂਡ ਦੇ ਕਿਸ ਸਹਿਰ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਸਨ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ (4) ਕਲਿੰਗਾ ਦੇ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸ ਰਾਜੇ ਨੇ ਯੁੱਧ ਧਰਮ ਅਪਨਾਇਆ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ (5) ਭਾਰਤੀ ਕੈਲੰਡਰ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਲ ਦਾ ਅੱਠਵਾਂ ਮਹੀਨਾ ਕਿਹੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ (6) ਪ੍ਰਸ਼ਾਤ ਮਹਾਸਾਗਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਮਹਾਸਾਗਰ ਕਿਹੜਾ ਹੈ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ (7) ਉੜੀਸਾ ਦੇ ਕਿਸ ਸਹਿਰ ਵਿਚ ਸੁਭਾਸ ਚੰਦਰ ਬੈਸ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ ਸੀ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ (8) ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ ਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਪਰੇਡ ਕਿੱਥੋਂ ਸੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ (9) ਏਸੀਆ ਦੇ ਕਿਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਬਗਦਾਦ ਹੈ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ (10) ਚਰਕ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਰਚੇਤਾ ਕੌਣ ਸਨ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ (11) ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸਟਰੀ-ਰੀਤ ਵਿਚ ਜਨ-ਗਣ-ਮਨ ਦੇ ਠੀਕ ਬਾਅਦ ਕਿਹੜਾ ਸ਼ਬਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ (12) ਨਿਊਟੋਨ ਦੀ ਖੋਜ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ (13) ਅਣੂ ਦੇ ਕਿਸ ਭਾਗ ਦੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਪ੍ਰਿਮਦੇ ਹਨ?

(ਸਹੀ ਉਤੱਤ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪੰਨੇ ਤੇ ਵੇਖੋ)

ਕਿੱਟੀ

ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਅਤੇ ਲੇਖਕ - ਅਜੈ ਕਾਲੜਾ

ਕਿੱਟੀ! ਅੱਜ ਮੇਸਮ ਕਿੰਨਾ ਸੋਹਣਾ
ਹੈ। ਚਲੋ ਘੁੰਮਣ ਚੱਲਦੇ ਹਾਂ।

ਹਾਂ, ਹਾਂ ਚਿੰਟੂ ਅਤੇ ਮੇਲੀ ਨੂੰ ਵੀ ਬੁਲਾ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ।

बिंटी, तੂं ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ,
ਅਗਾਰ ਚਿੰਟੂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ।
ਚਲੋ, ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਘਰ ਚਲਦੇ ਹਾਂ।

ਮੈਂ ਭੱਜ-ਭੱਜ ਕੇ
ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਘਰ
ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਹਾਂ।

ਬਚਾਓ! ਬਚਾਓ!
ਮੈਂ ਚਿੱਕੜ ਵਿੱਚ ਡਿਗ
ਗਈ।

ਹਾ, ਹਾ, ਹਾ, ਚਲੋ ਹੁਣ ਕਿੱਟੀ ਨੂੰ ਨਦੀ ਵਿੱਚ
ਸੁੱਟ ਦਿੱਦੇ ਹਾਂ।
ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਸਾਫ਼ ਹੋਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਕਿੱਟੀ ਨੂੰ ਹੁਣ ਸਮਝ ਆਇਆ
ਜੇ ਬੀਜੇਗੇ ਉਹੀ ਕੱਟਗੇ।

ਕਹਾਣੀ : ਖਾਨ ਮੁਹੰਮਦ

ਖੇਤ ਦੀ ਰੱਖਵਾਲੀ

ਕਾ

ਲੂ ਭਾਲੂ ਇਕ ਮਿਹਨਤੀ ਕਿਸਾਨ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਹਰ ਵਾਰ ਚੰਗੀ ਫਸਲ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਵਾਰ ਕਾਲੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਮੁੰਗਫਲੀ ਬੀਜੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ। ਹੋਣੀ-ਨਹੀਣੀ ਉਸ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਰੰਗ ਲਿਆਈ। ਮੁੰਗਫਲੀ ਦੇ ਪੰਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਮੁੰਗਫਲੀਆਂ ਦੇ ਗੁੱਛੇ ਪਨਪਣ ਲੱਗੇ ਸਨ।

ਇਕ ਦਿਨ ਕਾਲੂ ਜਦ ਆਪਣੇ ਖੇਤ ਤੇ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਮੁੰਗਫਲੀਆਂ ਦੇ ਗੁੱਛਿਆਂ ਨੂੰ ਚੂਹੇ ਕੁਤਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਸ ਨੂੰ ਚੂਹਿਆਂ ਤੇ ਬਹੁਤ ਗੁੱਸਾ ਆਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹ ਤੋਂ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਆਵਾਜ਼ ਕੱਢੀ। ਸਾਰੇ ਚੂਹੇ ਦੁਮ ਦਬਾਕੇ ਨੌ ਦੋ ਗਿਆਰਾਂ ਹੋ ਗਏ।

ਹੁਣ ਕਾਲੂ ਨੂੰ ਇਹ ਚਿੰਤਾ ਸਤਾਉਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਅਗਰ ਚੂਹੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁੰਗਫਲੀਆਂ ਨੂੰ ਖਾਂਦੇ ਰਹੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਤੇ ਪਾਣੀ ਫਿਰ ਜਾਏਗਾ। ਕਿਉਂ ਨਾ ਖੇਤ ਦੀ ਰੱਖਵਾਲੀ ਲਈ ਕਿਸੇ ਰੱਖਵਾਲੇ ਨੂੰ ਰੱਖ

ਲਵਾਂ। ਇਹੀ ਸਭ ਸੋਚਦਾ ਹੋਇਆ ਉਹ ਪਿੰਕੂ ਕੁੱਤੇ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾ ਪਹੁੰਚਾ ਅਤੇ ਥੋਲਿਆ - ਪਿੰਕੂ, ਅਗਰ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਖੇਤ ਦੀ ਰੱਖਵਾਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਮੁੰਗਫਲੀ ਦਾ ਇਕ ਬੋਰਾ ਦੇਵਾਂਗਾ।

ਪਿੰਕੂ ਨੂੰ ਦਿਨ ਭਰ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਉਹ ਖੇਤ ਦੀ ਰੱਖਵਾਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਉਹ ਕਾਲੂ ਦੇ ਖੇਤ ਦੀ ਰੱਖਵਾਲੀ ਕਰਨ ਲੱਗਾ।

ਊਪਰ ਸਾਰੇ ਚੂਹੇ ਭੁੱਖ ਨਾਲ ਵਿਆਕੁਲ ਹੋ ਉਠੇ। ਉਹ ਪਿੰਕੂ ਦੇ ਡਰ ਨਾਲ ਖੇਤ ਦੇ ਕੋਲ ਫਟਕਦੇ ਤਕ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਕ ਦਿਨ ਚੂਹਿਆਂ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਚੰਚੂ ਨੇ ਇਕ ਸਭਾ ਬੁਲਾਈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਚੂਹਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਖੋਧਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ - ਅਗਰ ਪਿੰਕੂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੇਤ ਦੀ ਰੱਖਵਾਲੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਭੁੱਖੇ ਮਰਨ ਦੀ ਨੰਬਤ ਆ ਜਾਏਗੀ।

- ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਪਿੰਕੂ ਦੇ ਕੋਲ ਚੱਲੋ; ਮੈਂ ਇਕ ਤਰਕੀਬ ਸੋਚੀ ਹਾਂ। ਫਿਰ ਵੇਖਣਾ ਸੱਪ ਵੀ ਮਰ ਜਾਏਗਾ ਅਤੇ ਸੇਟੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਟੁੱਟੇਗੀ।

ਸਾਰੇ ਚੂਹੇ ਸਹਿਮੇ-ਸਹਿਮੇ ਪਿੰਕੂ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾ ਪਹੁੰਚੇ। ਪਿੰਕੂ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਚੂਹੇ ਫਸਲ-ਕੁਤਰਨ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਸਾਵਧਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜੋਰ-ਜੋਰ ਨਾਲ ਭੋਕਣ ਲੱਗਾ। ਚੰਚੂ ਅਗੇ ਵਧਿਆ ਅਤੇ ਸਾਹਸ ਨਾਲ ਬੋਲਿਆ - ਗੁੱਸਾ ਨਾ ਹੋਵੋ, ਪਿੰਕੂ ਜੀ! ਅਸੀਂ ਆਪ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਆਏ ਹਾਂ। ਆਪ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਭੂਗੀ ਬਿੱਲੀ ਦੀ ਭਾਲ ਹੈ ਨਾ, ਉਹ ਭੂਗੀ ਜੋ ਆਪ ਦਾ ਖਾਣਾ ਚੁਪਕੇ ਨਾਲ ਚਟ ਕਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਪਤਾ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।

- ਹਾਂ, ਹਾਂ ਦੱਸੋ ਕਿਥੇ ਹੈ ਭੂਗੀ? ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਜ਼ਾ ਚਖਾਉਣਾ ਹੈ। - ਪਿੰਕੂ ਗੁਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਬੋਲਿਆ।

ਚੰਚੂ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਤੀਰ ਸਹੀ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਤੇ ਲੱਗਾ ਹੈ, ਉਹ ਬੋਲਿਆ- ਅਸੀਂ ਇੱਝ ਨਹੀਂ ਦੱਸਾਂਗੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਇਕ ਸਰਤ ਮੰਨਣੀ ਪਏਗੀ।

ਪਿੰਕੂ ਬੋਲਿਆ- ਸਰਤ, ਕਿਹੜੇ ਜਿਹੀ ਸਰਤ?

ਚੰਚੂ ਬੋਲਿਆ - ਸਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਸਾਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਵੜਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਉਗੇ।

ਪਿੰਕੂ ਚੰਚੂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਬੋਲਿਆ- ਠੀਕ ਹੈ ਮਨਜ਼ੂਰ।

ਹੁਣ ਸਾਰੇ ਚੂਹੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਝੂੰਮ ਉਠੇ। ਚੰਚੂ ਨੇ ਪਿੰਕੂ ਨੂੰ ਭੂਗੀ ਦਾ ਪਤਾ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ। ਵਿਚਾਰੀ ਭੂਗੀ ਦੀ ਤਾਂ ਜਾਨ ਤੇ ਬਣ ਆਈ। ਉਹ ਪਿੰਕੂ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਂਦੀ ਭੱਜਣ ਲੱਗੀ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਚੂਹਿਆਂ ਦੀ ਮੌਜ ਹੈ ਗਈ। ਉਹ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਦਾਵਤ ਉਡਾਉਣ ਲੱਗੇ।

ਇਕ ਦਿਨ ਕਾਲੂ ਆਪਣੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਹੈਰਾਨੀ ਦਾ ਠਿਕਾਣਾ ਨਾ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਪਿੰਕੂ ਖੇਤ ਤੋਂ ਗਾਇਬ ਹੈ ਅਤੇ ਚੂਹੇ ਮਸਤੀ ਨਾਲ ਫਸਲ ਕੁਤਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣਾ ਮੂੰਹ ਫਾੜ ਕੇ ਚਿਲਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਅਗੇ ਵਧਿਆ। ਸਾਰੇ ਚੂਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਖਲਬਲੀ ਮੱਚ ਗਈ। ਉਹ ਜਿਵੇਂ-ਤਿਵੇਂ ਉਥੋਂ ਜਾਨ ਬਚਾ ਕੇ ਭੱਜ ਨਿਕਲੇ।

ਆਪਣੀ ਨਸ਼ਟ ਹੋਈ ਫਸਲ ਵੇਖ ਕੇ ਕਾਲੂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਭਰ ਆਈਆਂ। ਉਹ ਸੋਚਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਅਗਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਖੇਤ ਦੀ ਰੱਖਵਾਲੀ ਖੁਦ ਹੀ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਨਾ ਹੁੰਦਾ। ਪਿਆਰੇ ਬੱਚਿਓ! ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਦੂਸਰਿਆਂ ਤੇ ਟਾਲਣ ਦਾ ਇਹੀ ਨਤੀਜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਕਾਲੂ ਆਪਣੇ ਖੇਤ ਦੀ ਰੱਖਵਾਲੀ ਖੁਦ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ■

□ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ : ਰੁਚੀ ਗੁਪਤਾ

ਬੁਝਾਰਡਾਂ

1. ਤਿੰਨ ਰੰਗ ਦਾ ਸੁੰਦਰ ਪੈਣੀ,
ਨੀਲ ਗਗਨ ਵਿੱਚ ਭਰੇ ਉਡਾਨ।
ਇਹ ਹੈ ਸਭ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਤਾਰਾ,
ਸਾਰੇ ਕਰਦੇ ਇਸਦਾ ਸਨਮਾਨ।
2. ਲਾਲ ਹੈ ਪਰ ਸੇਥ ਨਹੀਂ,
ਬਹਾਦਰ ਹੈ ਪਰ ਸਿਪਾਹੀ ਨਹੀਂ।
ਸਾਸਤਰੀ ਹੈ ਪਰ ਪੰਡਿਤ ਨਹੀਂ,
ਜੋ ਦੌਸੇ ਉਹ ਮੂਰਖ ਨਹੀਂ।
3. ਹੱਥ-ਪੈਰ ਵਿੱਚ ਪਈ ਜੰਜ਼ੀਰ,
ਫਿਰ ਵੀ ਦੌੜ ਲਗਾਂਦੀ।
ਟੇਂਡੇ-ਮੇਡੇ ਰਾਹਾਂ ਤੋਂ,
ਪਿੰਡ-ਪਿੰਡ ਘੁੰਮਦੀ ਜਾਂਦੀ।
4. ਦਾਣੇ-ਦਾਣੇ ਗਿਣਦੀ ਜਾਂਦੀ,
ਦਾਦੀ ਅੰਮਾਂ ਰੋਜ਼ ਫਿਰਾਦੀ।
5. ਨਾ ਬੀਜ ਨਾ ਗੁਠਲੀ,
ਛਿਲਕਾ ਉਤਾਰੇ ਤਾਂ ਹਲਵੇ ਦੀ ਡਲੀ।
6. ਕਾਲਾ-ਕਾਲਾ ਗੋਲ ਤਵਾ ਸਿਹਾ,
ਰੋਟੀ ਨਹੀਂ ਪਕਾਏ।
ਸੂਦੀ ਦੇ ਤਨ ਵਿੱਚ ਚੁਭਦੇ ਹੀ,
ਗਾਣਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੁਣਾਏ।

7. ਧਨ ਦੌਲਤ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਹੈ ਇਹ,
ਸਭ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੈ ਇਹ।
ਜੋ ਪਾਏ ਇਹਨੂੰ ਪੰਡਿਤ ਬਣ ਜਾਏ,
ਇਹਨੂੰ ਬਿਨ ਪਾਏ ਮੂਰਖ ਰਹਿ ਜਾਏ।
8. ਉਜਲੀ ਧਰਤੀ ਕਾਲੇ ਬੀਜ,
ਸਾਨੂੰ ਦਿੰਦੀ ਸੁੰਦਰ ਸੀਖ।
9. ਅਜਿਹਾ ਕਿਹੜਾ ਦਾਨ ਹੈ,
ਜੋ ਰੋਸਨੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ?
10. ਕਿਸ ਰਾਹੀਂ ਦਾ ਕੰਮ,
ਪਿਆਸ ਬੁਝਾਉਣਾ ਹੈ?
11. ਕਿਹੜਾ ਯੰਤਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ
ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ?

ਉੱਤੇ :

1. ਤਿੰਨਗਾ 2. ਲਾਲ ਬਹਾਦਰ ਸਾਬਤਰੀ
3. ਸਾਈਕਲ, 4. ਮਾਸ, 5. ਕੋਲ,
6. ਗ੍ਰਾਮੇਂਨ, 7. ਵਿਦਿਆ,
8. ਪੁਸਤਕ, 9. ਰੋਸ਼ਨਦਾਰ,
10. ਸੁਰਚਾ, 11. ਸਭਾੰਤਰ

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ

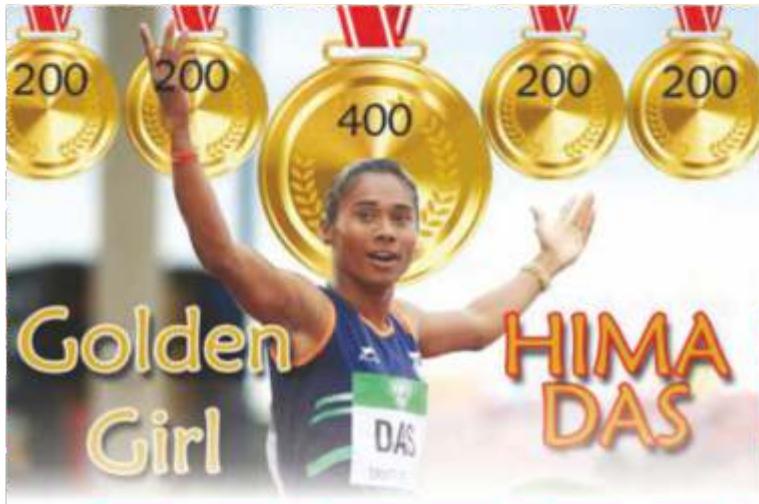

1. ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮੱਛਰ ਬਾਕੀ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਨੀਲੇ ਰੰਗ ਵੱਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
2. ਬਾਂਸ ਦਾ ਪੋਦਾ ਇਕ ਦਿਨ ਵਿੱਚ 36 ਇੰਚ (ਤਿੰਨ ਫੁੱਟ) ਤਕ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ।
3. ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਨਵਜਾਤ ਸਿਸ੍ਤੂ ਬਾਲਗਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੁਪਨੇ ਵੇਖਦਾ ਹੈ।
4. ਮਾਨਵ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਐਨਾ ਆਇਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨਾਲ ਇਕ ਛੋਟੀ ਕਿਲ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।
5. ਏਨਕੋਡਾ ਦੀ ਲੰਬਾਈ 10 ਮੀਟਰ ਤਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਲੰਮਾ ਸੱਪ ਹੈ।
6. ਇਕ ਬਾਲਗ ਕੰਗਾਰੂ ਆਪਣੀ ਹਰ ਕੂਦ ਵਿੱਚ 30 ਫੁੱਟ ਤਕ ਦੀ ਦੂਰੀ ਨਾਪ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।
7. ਟਿੰਡਾ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਕੀਟ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਭੂਨ ਸਫੈਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
8. ਹਾਥੀ ਦੇ ਦੰਦ ਉਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ 6 ਵਾਰ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ।
9. ਖਟਮਲ 3 ਸਾਲਾਂ ਤਕ ਬਿਨਾ ਭੇਜਨ ਕੀਤੇ ਜੀਵਿਤ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ।
10. ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਤਿੰਤਲੀ ਹੀ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਜੀਵ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਸਵਾਦ ਗ੍ਰੰਥੀ ਉਸ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪੇਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

11. ਮਧੁਮੱਖੀ ਨੂੰ ਇਕ ਪੋਡ ਸਹਿਦ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੀਹ ਲੱਖ ਫੁੱਲਾਂ ਤੋਂ ਪਰਾਗ ਇੱਕਠਾ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
12. ਨੇਟ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕਾਗਜ਼ ਮਕੱਈ ਦੇ ਡੰਠਲ ਨਾਲ ਵੀ ਬਣਦਾ ਹੈ।
13. ਬੈਕ ਆਫ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਭਾਰਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਬੈਕ ਹੈ।
14. ਬਿਨਾ ਪਾਣੀ ਪੀਏ ਚੂਹਾ ਉਠ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਿਨਾਂ ਤਕ ਜੀਵਿਤ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ।
15. ਕਵੂਟੇ ਦੇ ਦੰਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ।
16. ਸੋਡਾ ਵਾਟਰ ਵਿੱਚ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਸੋਡਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।
17. ਸ਼ਹਿਦ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਪਦਾਰਥ ਹੈ ਜੋ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲ ਤਕ ਖਰਾਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।
18. ਉਲੂ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਇਧਰ-ਉਧਰ ਘੁਮਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।
19. ਇਕ ਗਲਿਹਰੀ ਦੀ ਉਮਰ 9 ਸਾਲ ਤਕ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
20. ਗੋਲਡਾਫਿਸ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਦੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ।
21. ਜਿਰਾਫ ਦੀ ਜੀਭ 21 ਇੰਚ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਰਾਫ ਆਪਣੀ ਜੀਭ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਕੰਨ ਵੀ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।
22. ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੱਡੀ ਉਸਦਾ ਜਥੇੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
23. ਫਿੰਗਰ ਪ੍ਰੈਟ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਜੀਭ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਵੀ ਅਲਗ-ਅਲਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਸੰਗ੍ਰਹਿਕਰਤਾ □ ਜਗਤਾਰ ਚਮਨ

ਪੰਜ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੀ ਹਿਮਾ ਦਾਸ

Hਟਾਰ ਐਥਲੀਟ ਹਿਮਾ ਦਾਸ ਨੇ 19 ਦਿਨ (2 ਜੁਲਾਈ 2019 ਤੋਂ 20 ਜੁਲਾਈ 2019 ਤਕ) ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ 5 ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਾਣ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾਇਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਗੋਲਡ ਗਰਲ ਹਿਮਾ ਦਾਸ ਨੇ 19 ਸਾਲ ਦੀ ਘੱਟ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਬੇਹੱਦ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਪੰਜਵਾਂ ਗੋਲਡ ਜਿੱਤਣ ਦੇ ਬਾਦ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਰਿੰਦਰ ਮੌਰੀ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ - 'ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਹਿਮਾ ਦਾਸ ਤੇ ਬਹੁਤ ਮਾਣ ਹੈ। ਹਿਮਾ ਦਾਸ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਵਿਭਿੰਨ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਪਦਕ ਜਿੱਤੇ ਹਨ। ਉਸ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਲਈ ਸ਼ੁਭਕਾਮਨਾਵਾਂ।'

ਭਾਰਤੀ ਦੋੜਾਕ ਹਿਮਾ ਦਾਸ ਨੇ 20 ਜੁਲਾਈ 2019 ਨੂੰ ਚੇਕ ਰਿਪਬਲਿਕ ਵਿੱਚ 400 ਮੀਟਰ ਦੀ ਰੇਸ 52.09 ਸੈਕੰਡ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਲਈ ਪੰਜਵਾਂ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤਾ।

ਹਿਮਾ ਦਾਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ 2 ਜੁਲਾਈ

2019 ਨੂੰ ਜਿੱਤਿਆ ਸੀ। ਹਿਮਾ ਨੇ 2 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਪੇਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਪੰਜਨਾਨ ਏਥਲੇਟਿਕਸ ਗ੍ਰਾਂਡ ਪ੍ਰਿਕਸ ਵਿੱਚ 200 ਮੀਟਰ ਰੇਸ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ ਜਿਥੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ 23.65 ਸੈਕੰਡ ਵਿੱਚ ਉਸ ਰੇਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਕੇ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤਿਆ ਸੀ।

ਦੂਜਾ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਹਿਮਾ ਨੇ ਪੰਜ ਦਿਨ ਬਾਦ 7 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਪੇਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਕੁਠਨੌ ਏਥਲੇਟਿਕਸ ਮੀਟ ਵਿੱਚ 200 ਮੀਟਰ ਰੇਸ ਨੂੰ 23.97 ਸੈਕੰਡ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਕਰਕੇ ਜਿੱਤਿਆ ਸੀ।

ਤੀਜਾ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ 13 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਚੇਕ ਰਿਪਬਲਿਕ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਕਲਾਂਦੇ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਏਥਲੇਟਿਕਸ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀ 200 ਮੀਟਰ ਰੇਸ ਨੂੰ 23.43 ਸੈਕੰਡ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਕਰਕੇ ਜਿੱਤਿਆ ਸੀ।

ਚੇਕ ਰਿਪਬਲਿਕ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਚੌਥਾ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ 17 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਤਾਂਥੇਰ ਏਥਲੇਟਿਕਸ ਮੀਟ ਵਿੱਚ 200 ਮੀਟਰ ਰੇਸ ਨੂੰ 23.25 ਸੈਕੰਡ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਕਰਕੇ ਜਿੱਤਿਆ ਸੀ।

ਜਾਣ-ਪਛਾਣ

- ਹਿਮਾ ਦਾ ਜਨਮ 09 ਜਨਵਰੀ, 2000ਨੂੰ ਅਸਮ ਦੇ ਠਵਗਾੰਵ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਫਿੰਗ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ।

- ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਇਕ ਸਧਾਰਣ ਕਿਸਾਨ ਹਨ ਅਤੇ ਚਾਵਲ ਦੀ ਖੇਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।

- ਹਿਮਾ ਦਾਸ ਸਰੀਰਕ ਰੂਪ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੀ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਲੜਕਿਆਂ ਨਾਲ ਫੁੱਟਬਾਲ ਖੇਡਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਇਕ ਸਦਾਈਕਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਪਹਿਚਾਣ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਹਿਮਾ ਦਾਸ ਆਪਣਾ ਕੈਰੀਅਰ ਫੁੱਟਬਾਲ ਵਿੱਚ ਵੇਖ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਲਈ ਖੇਡਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ।

- ਹਿਮਾ ਦਾਸ ਨੇ ਜਵਾਹਰ ਨਵੋਦਯ ਸਕੂਲ ਦੇ ਸਰੀਰਕ ਮਿਥਿਅਕ ਸ਼੍ਰੀ ਸਮਝੂਲ ਹਕ ਦੀ ਸਲਾਹ ਤੇ ਦੌੜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ।

- ਉਸ ਨੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰੇਸਿੰਗ ਟ੍ਰੈਕ ਤੇ ਕਦਮ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਕੌਲ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਘਾਟ ਸੀ ਲੋਕਿਨ ਕੋਚ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਟ੍ਰੈਨ ਕਰਕੇ ਮੁਕਾਬ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ।

- ਹਿਮਾ ਦੇ ਕੋਚ ਨਿਧੇਨ ਦਾਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਤਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਾਈਜ਼ੇਗਤਾ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਹਿਮਾ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸਥਾਨੇ ਸਪਾਇਕਸ ਪਾ ਰੱਖੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਉਹ 100 ਮੀਟਰ ਅਤੇ 200 ਮੀਟਰ ਦੀ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਗੋਲਡ ਸਿੱਤ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਹਵਾ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੌੜ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਪਣੇ ਸੰਪੂਰਣ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਅੰਨ੍ਹੀ ਘੱਟ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨਹੀਂ ਵੇਖੀ।"

- ਨਿਧੇਨ ਦਾਸ ਨੇ ਹਿਮਾ ਤੇ ਪਿੰਡ ਤੋਂ 140 ਕਿਲੋ ਮੀ: ਚੂਰ ਗੁਵਾਹਾਟੀ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਉਹਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦੁਆਇਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਕੌਲ ਏਥਲੇਟਿਕਸ ਵਿੱਚ ਸੁਨਹਿਰਾ ਭਵਿੱਖ ਹੈ।

- ਚੇਕ ਗਣਰਾਜ ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ ਕਲਾਈਨ ਏਥਲੇਟਿਕਸ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਪਹੁੰਚੀ ਹਿਮਾ ਦਾਸ ਨੇ ਆਰਥਿਕ ਰੂਪ ਨਾਲ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਆਪਣੀ ਉਦਾਰਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ 17 ਜੁਲਾਈ 2019 ਨੂੰ ਮੁਖਮੰਤਰੀ ਰਾਹਤ ਕੌਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹੜ ਪੀੜਤ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਆਪਣੀ ਅੱਧੀ ਤਨਖਾਹ ਦਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

- ਹਿਮਾ ਦਾਸ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਸਰਵਸੇਸ਼ਨ ਸਮਾਂ 50.79 ਸੌਕੰਡ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਹੋਏ ਏਸੀਆਈ ਖੇਡ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਹਿਮਾ ਦਾਸ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸਵਰਸੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ

100 ਮੀਟਰ - 11.74 ਸੌਕੰਡ ਵਿੱਚ

200 ਮੀਟਰ - 23.10 ਸੌਕੰਡ ਵਿੱਚ

400 ਮੀਟਰ - 50.79 ਸੌਕੰਡ ਵਿੱਚ

4x400 ਮੀਟਰ ਰਿਲੇ - 3:33.61 ਵਿੱਚ

ਹਿਮਾ ਦਾਸ ਦਾ ਪੇਰਣਾਦਾਈ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਫਿਲਮ ਕਲਾਕਾਰ ਅਕਸ਼ਯ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਅੰਨਾ ਚੰਗਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਹਿਮਾ ਦਾਸ ਦੀ ਵਾਸਤਵਿਕ ਜਿੰਦਗੀ ਤੇ ਜੋ ਕਿ ਅਸਲੀ ਹੀਰੋਇਨ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਫਿਲਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਹਿਮਾ ਦਾਸ ਦਾ ਕੱਦ 5 ਫੁੱਟ 5 ਇੰਚ ਅਤੇ ਵਜਨ 55 ਕਿਲੋ ਗ੍ਰਾਮ ਹੈ। ਹਿਮਾ ਦਾਸ ਦੇ ਕੋਚ ਨਿਧੇਨ ਦਾਸ ਦਾ ਉਸ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯੋਗਦਾਨ ਰਿਹਾ। ਅਸਮ ਦੇ ਨਵਗਾਂਵ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਢਿੰਗ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਜਨਮ ਲੈਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਢਿੰਗ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਵੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ■

□ ਡਾ ਦਰਸਨ ਸਿੰਘ

ਪਰਤ ਆਈ ਹੁਕਿਆਲੀ

ਮਿ

ਮਰਨ ਅਪਣੇ ਨਾਨਕੇ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਬਲ੍ਹੋਂ ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਮਾਮਾ ਜੀ ਨਾਲ ਬੜਾ ਪਿਆਰ ਸੀ। ਮਾਮ-ਭਾਣੇ ਦਾ ਅਪਸ ਵਿੱਚ ਹਾਸਾ ਮਜ਼ਾਕ ਚਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕਦੇ ਸਾਰਾ ਟੱਥਰ ਇਕੱਠਾ ਥੈਠ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਮਾਮਾ ਜੀ ਬੜੀ ਚਲਾਕੀ ਨਾਲ ਪਿੱਛੇ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਢੋਲ ਮਾਰ ਦਿੰਦਾ। ਜਦੋਂ ਸਿਮਰਨ ਇਕਦਮ ਪਿਛਾਂ ਮੁੜ ਕੇ ਵੇਖਦਾ ਤਾਂ ਮਾਮਾ ਜੀ ਚੂਜੇ ਪਸੇ ਵੱਲ ਵੇਖਣ ਲੱਗਾ ਪੈਂਦਾ। ਜਿਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਪਤਾ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਸਿਮਰਨ ਝੱਟ ਬੱਲਦਾ, "ਮਭ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਗਿਆ ਏ। ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ...।"

ਸਿਮਰਨ ਵੀ ਮੌਕਾ ਪਾ ਕੇ ਚੁੱਪ ਰਾਪ ਮਾਮਾ ਜੀ ਦੇ ਕੁੜਤੇ ਪਿੱਛੇ ਇਕ ਲੀਰ ਬੁਧੂ ਦਿੰਦਾ। ਜਦੋਂ ਮਾਮਾ ਜੀ ਉਠ ਕੇ ਤੁਰਨ ਲੱਗਦੇ ਤਾਂ ਹਾਸਾ ਧੀ ਜਾਂਦਾ। ਮਾਮਾ ਜੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ। ਉਹ ਤਿਰਫ਼ੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਸਿਮਰਨ ਵੱਲ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਕਹਿੰਦੇ, "ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਵੇਖ ਲਵਾਂਗਾ.....।"

ਸਿਮਰਨ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨਾਲ ਰੋਜ਼ ਸੈਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਲੀਂ ਸੈਰ ਕਰਕੇ ਮੁੜਦੇ।

ਇਕ ਇਠ ਸਿਮਰਨ ਸਵੇਰ ਵੇਲੇ ਮਾਮਾ ਜੀ ਨਾਲ ਸੈਰ ਲਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰਹ ਵਿੱਚ ਇਕ ਸੜਕ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ 'ਤੇ ਜਾਮਣ ਦੇ ਇਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਕੁੱਖ ਉਪਰ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਪਈ। ਉਸ ਦਾ ਤਲਾ ਅਸੀਥ ਜਿਹਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਪੁਰੇ ਤਣੇ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਲੇਪ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਜਾਮਣ ਦੇ ਕੁੱਖ

ਕੋਲ ਆਇਆ। ਵੇਖਿਆ, ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤਣੇ ਉਪਰ ਸਿਉਕ ਨੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਕੁੱਖ ਦੀਆਂ ਟਹਿਣੀਆਂ ਅਤੇ ਪੱਤੇ ਬਹੁਤ ਉਦਾਸ ਲੱਗ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹੋਣ, "ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਬਚਾ ਲਉ...ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਬਚਾ ਲਉ..।"

ਮਾਮਾ ਜੀ ਸੈਰ ਕਰਦੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਅਗੇ ਨਿਕਲ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਤੁਕ ਕੇ ਸਿਮਰਨ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰੀ, "ਕੀ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਏ? ਛੇਡੀ ਆ। ਤੇਰੀ ਸੈਰ ਰਹਿ ਜਾਏਗੀ ਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਆਪਣੀ ਦੁਕਾਨ ਤੋਂ ਲੇਟ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗਾ।"

ਸਿਮਰਨ ਬੋਲਿਆ, "ਮਾਮਾ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਜਾਓ। ਮੈਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਵਾਂਗਾ।"

ਮਾਮਾ ਜੀ ਬੋਲੇ, "ਓਦੇ ਤੂੰ ਇਸ ਸੁੱਕੀ ਜਿਹੀ ਜਾਮਣ ਤੋਂ ਕੀ ਲੇਣਾ ਏ? ਮੈਨੂੰ ਪਤ ਏ, ਇਹਨੂੰ ਸਿਉਕ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਏ। ਚੱਲ ਛੇਡੀ ਆ...।"

ਸਿਮਰਨ ਬੋਲਿਆ, "ਮਾਮਾ ਜੀ, ਸਿਉਕ ਕਰਕੇ ਇਹ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਕੁੱਖ ਸੁੱਕਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਏ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਟਹਿਣੀਆਂ ਤੇ ਪੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖ, ਕਿਵੇਂ ਕੁਮਲਾ ਰਹੇ ਨੇ...?"

ਸਿਮਰਨ ਜਾਮਣ ਦੇ ਬੁਟੇ ਕੋਲ ਆਇਆ। ਬੜੇ ਪਿਆਨ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਕੁਝ ਦੂਰ ਪਈ ਸੁੱਕੀ ਹੋਈ ਇਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਟਹਿਣੀ ਚੁੱਕੀ। ਉਸ ਨੇ ਤਣੇ ਨਾਲੋਂ ਟਹਿਣੀ ਨਾਲ ਮਿੱਟੀ ਝੜਕੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਇਹ ਵੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ ਕਿ ਤਣੇ ਨੂੰ ਸਿਉਕ ਨੇ ਅੰਦਰੋਂ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਪਲਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਇਹ ਵੇਖ ਕੇ ਹੋਰ ਵੀ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸਿਉਕ ਨੇ ਤਣੇ ਦੇ ਆਸੇ ਪਸੇ ਰਹਿਆ ਹੈ।

ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ 'ਕਲਕਾਰੀ' ਵੇਖ ਕੇ ਹੋਰਾਨੀ ਵੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ।

ਮਾਮਾ ਜੀ ਕੁਝ ਗੁਸੈ ਵਿੱਚ ਆ ਗਏ। ਥੇਲੇ, 'ਚੱਲ ਫੇਰ ਤੂੰ ਈ ਕਰਦਾ ਰਹਿ ਪਰਉਪਕਾਰ। ਬਚਾਉਦਾ ਰਹਿ ਇਸ ਸੁਕੀ ਲੱਕੜ ਨੂੰ। ਮੈਂ ਚੌਲਿਆ ਸੈਰ ਨੂੰ...'।

ਇੱਨਾ ਕਹਿ ਕੇ ਮਾਮਾ ਜੀ ਅੱਗੇ ਵਧ ਗਏ। ਸਿਮਰਨ ਲਗਾਤਾਰ ਤਣੇ ਨਾਲ ਚਿਪਕੀ ਹੋਈ ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਸੁਕੀ ਟਹਿਣੀ ਨਾਲ ਉਤਾਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਕਿੰਨੀ ਹੀ ਸਿਉਕ ਹੇਠਾਂ ਛਿੱਗਣ ਲੱਗੀ।

ਕੁਝ ਚਿਰ ਪਿੱਛੇ ਸਿਮਰਨ ਦੇ ਮਾਮਾ ਜੀ ਦੇ ਦੋਸਤ ਬਲਦੇਵ ਵੀ ਸੈਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਥੋਂ ਲੰਘਣ ਲੱਗੇ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਿਮਰਨ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲਿਆ। ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਕੇਲ ਆਏ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਿਮਰਨ ਨੂੰ ਜਾਮਣ ਦੇ ਤੁੱਖ ਨਾਲੋਂ ਸਿਉਕ ਉਤਾਰਦਿਆਂ ਵੇਖਿਆ। ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਕ ਸੁਕੀ ਹੋਈ ਟਹਿਣੀ ਚੁੱਕੀ। ਉਹ ਵੀ ਤਣੇ ਉਪਰੋਂ ਮਿੱਟੀ ਤੇ ਸਿਉਕ ਲਹੁਣ ਲੱਗ ਪਦੇ।

ਤਦ ਤਕ ਮਾਮਾ ਜੀ ਸੈਰ ਕਰਕੇ ਵਾਪਿਸ ਮੁੜ ਆਏ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਵੇਖਿਆ, ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਦੋਸਤ ਬਲਦੇਵ ਵੀ ਸਿਉਕ ਉਤਾਰਨ ਵਿੱਚ ਮਗਨ ਸੀ।

ਸਿਮਰਨ ਦੇ ਮਾਮਾ ਜੀ ਨੇ ਵਿਅੱਗ ਨਾਲ ਅਪਣੇ ਦੋਸਤ ਬਲਦੇਵ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਬਲਦੇਵ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਸਿਮਰਨ ਵਾਂਗ ਛੜ੍ਹਲ ਕੀਮ ਵਿੱਚ ਪੈ ਗਏ। ਸੈਰ ਕਰਨੀ ਭੁੱਲ ਗਏ ਹੋ...'।

ਮਾਮਾ ਜੀ ਦੇ ਦੋਸਤ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, 'ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜੀ, ਪ੍ਰਕੂਡੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਬਹੁਤ

ਵੱਡਾ ਪੁੰਨ ਏ। ਅਸੀਂ ਹਰ ਜੇਜ ਇਥੋਂ ਸੈਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਲੰਘਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਸੋਚਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੁੱਖ ਕਰਨ ਹੀ ਅਸੀਂ ਜਿਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਜੇ ਕੰਮ ਸਾਨੂੰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਇਸ ਮੁੱਢੀ ਨੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਏ। ਆਪਣੀ ਸੈਰ ਛੱਡ ਕੇ ਇਸ ਨੇ ਇਸ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਤੁੱਖ ਨੂੰ ਸਿੰਦਰੀ ਬਖਸ਼ੀ ਏ। ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਥਾਸ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।'

ਮਾਮਾ ਜੀ ਅਪਣੇ ਦੋਸਤ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਸ਼ਗਰਦਿਆ ਜਿਹੇ ਹੋ ਗਏ।

ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਾਰਾ ਤਲਾ ਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਕੱਲ੍ਹ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਲੁੱਲ੍ਹ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਸਿਮਰਨ ਵਾਪਿਸ ਅਪਣੇ ਘਰ ਚਲਾ ਗਿਆ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸਿਮਰਨ ਦੇ ਮਾਮਾ ਜੀ ਬਜ਼ਾਰੋਂ ਸਿਉਕ ਦੀ ਦਵਾ ਲੈ ਆਏ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਦਵਾ ਮਿਲਾ ਕੇ ਜਾਮਣ ਦੇ ਤੁੱਖ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤੀ।

ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਬਾਦ ਜਦੋਂ ਸਿਮਰਨ ਫਿਰ ਨਾਨਕੇ ਆਇਆ ਤਾਂ ਇਹ ਥੇਖ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਰਿਹਾ ਕਿ ਜਾਮਣ ਦੇ ਤੁੱਖ ਤੇ ਹਰਿਆਲੀ ਛਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਟਹਿਣੀਆਂ ਅਤੇ ਪੱਤੇ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਝੂੰਮ ਕਰੇ ਸਨ।

ਸਿਮਰਨ ਜਾਮਣ ਦੇ ਤੁੱਖ ਨੂੰ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਝੂੰਮਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਟਹਿਣੀਆਂ ਅਤੇ ਪੱਤੇ ਸਿਮਰਨ ਨੂੰ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹੋਣ, 'ਪੰਨਵਾਦ ਸਿਮਰਨ।'

ਸਿਮਰਨ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਅਨੌਰੀ ਮੁਸਕਾਫ ਸੀ।

ਭਾਰਤੀ ਗੋੰਡਾ

ਗੋ

ਡਾ ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦੀਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰਾਣੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਘਣੇ ਜੰਗਲਾਂ, ਭਾਰਤ, ਨੇਪਾਲ, ਜਾਵਾ, ਸੁਮਾਤਰਾ, ਬੋਰਨੀਆ ਆਦਿ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਗੋੰਡੇ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ ਬਚੀਆਂ ਹਨ। ਦੋ ਅਫਰੀਕਾ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿੱਚ। ਅਫਰੀਕਾ ਦਾ ਇਕ ਸਿੰਗ ਵਾਲਾ ਸਫੇਦ ਗੋੰਡਾ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਵਜਨ ਤਿੰਨ ਟਨ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੁਮਾਤਰਾ ਦਾ ਦੋ ਸਿੰਗ ਵਾਲਾ ਗੋੰਡਾ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਜਨ ਇਕ ਟਨ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਗੋੰਡਾ ਆਪਣੇ ਆਕਰਸ਼ਕ ਆਕਾਰ-ਪ੍ਰਕਾਰ ਅਤੇ ਮੌਟੀ ਪਰਤਦਾਰ ਚਮੜੀ ਦੇ ਕਾਰਨ

ਵਿਸ਼ਵਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ। ਇਹ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਸਫੇਦ ਗੋੰਡੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਛੋਟਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਵੀ ਇੱਕ ਸਿੰਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਜਬਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੋ ਦੰਦ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਬਾਕੀ ਪਸੂਆਂ ਨਾਲ ਲੜਦੇ ਸਮੇਂ ਹਵਿਆਰ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤੀ ਗੋੰਡਾ ਉਤਰੀ ਹਿਮਾਲੀਆ ਦੇ ਪਰਬਤੀ ਖੇਤਰਾਂ, ਨੇਪਾਲ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹਿੰਦੂਕਸ਼ ਤਕ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਪ੍ਰੰਤੂ ਅੱਜ ਕੇਵਲ ਆਸਾਮ ਦੇ ਰਿਜ਼ਰਵਡ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬਚਿਆ ਹੈ। ਗੋੰਡਾ ਘਾਹ-ਹੂਸ, ਜੜਾਂ ਅਤੇ ਵਿਭਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਜੰਗਲੀ ਬਨਸਪਤੀਆਂ ਖਾਣ ਵਾਲਾ ਬਣਣਾਗੀ ਪਸੂ ਹੈ। ਇਹ ਘਣੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ, ਇਕਾਂਤ ਵਿੱਚ ਰੱਹਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਭਾਰਤੀ ਗੋੰਡਾ ਸ਼ਾਂਤੀਪ੍ਰਿਯ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਤੇ

ਹਮਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਜੰਗਲ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੂ ਵੀ ਗੋਡੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਉਸ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣਾ ਹੀ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪ੍ਰੰਤੂ ਅਗਰ ਇਹਨੂੰ ਛੇਕਿਆ ਜਾਏ ਤਾਂ ਇਹ ਭਿਆਨਕ ਰੂਪ ਧਾਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਿੰਗ ਨਾਲ ਦੁਸ਼ਮਣ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਗੋਡੇ ਦਾ ਸਿੰਗ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਿੰਗ ਨਾ ਹੈ ਕੇ ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਕਠੋਰ ਗੁੱਛਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਦੇ-ਕਦੇ ਬਾਕੀ ਗੋਡਿਆਂ ਜਾਂ ਸ਼ੇਰ ਆਦਿ ਨਾਲ ਲੁਝਦੇ ਸਮੇਂ ਇਸ ਦਾ ਸਿੰਗ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਫਿਰ ਨਿਕਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਗੋਡੇ ਦਾ ਸਰੀਰ ਬਹੁਤ ਭਾਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਟੰਗਾਂ ਛੋਟੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਚਾਲੀ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪ੍ਰਤੀਘੰਟੇ ਦੀ ਗਤੀ ਨਾਲ ਦੌੜ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗਰਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਚਿਕੜ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨ ਤੇ ਘੰਟਿਆਂ ਬੱਧੀ ਪਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਚਿੱਕੜ ਖੁਦ ਸੁਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਪਰਤ ਇਕ ਕਵਚ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਇਹਨੂੰ ਮੱਛਰ-ਮੱਖੀਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੂਸਰੇ ਕੀਡੇ-ਮਕੋਂਡੇ ਨਹੀਂ ਕੱਟ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਗੋਡਾ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਮਾਦਾ ਗੋਡਾ ਇਕ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਇਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਵਕਾਲ ਅਠਾਰਾਂ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਇਕ ਗੋਡੇ ਦੀ ਉਮਰ 50 ਸਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਐਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਗੋਡਾ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤਕ ਜੀਵਿਤ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ।

ਇਕ ਸਿੰਗ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤੀ ਗੋਡੇ ਹੁਣ ਕੇਵਲ ਆਸਾਮ ਦੇ ਕਾਂਜੀਰੰਗਾ ਰਿਜ਼ਰਵਡ ਪਨਾਹ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬਚੇ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਨ 1905 ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਰ ਦੇ ਸ਼ੇਕੀਨ ਕੁਝ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਆਸਾਮ ਵਿੱਚ ਇਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਜੰਗਲ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਕਾਂਜੀਰੰਗਾ ਰਿਜ਼ਰਵ ਫਾਰਮਸਟ ਬਣਾਇਆ। ਇਥੇ ਇਹ ਲੋਕ ਹਿਰਣ ਆਦਿ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਸਥਾਨ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਾਂਜੀਰੰਗਾ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਇਥੇ ਜੰਗਲੀ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ। ਸੰਨ 1916 ਵਿੱਚ ਕਾਂਜੀਰੰਗਾਂ ਰਿਜ਼ਰਵ ਫਾਰਮਸਟ ਨੂੰ ਗੋਮ ਰਿਜ਼ਰਵ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬਿਨਾ ਅਨੁਮਤੀ ਪੱਤਰ ਦੇ ਬਾਹਰੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਥੇ ਜੰਗਲੀ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਚੱਗੀ-ਛੱਪੀ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੋ ਗਈਆਂ।

ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਬਾਦ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੰਨ 1950 ਵਿੱਚ ਕਾਂਜੀਰੰਗਾ ਗੋਮ ਰਿਜ਼ਰਵ ਨੂੰ ਕਾਂਜੀਰੰਗਾ ਪਨਾਹ ਖੌਸ਼ਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਚਰਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਾਕੀ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ■

ਸਾਧਾਰਣ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਤੰਤਰ ਦੇ ਉੱਤਰ

- 1) ਕਰਨਾਟਕ 2) ਬਾਲ ਗੰਗਾਧਰ ਤਿਲਕ
- 3) ਬੰਕਾਕ 4) ਅਸੋਕ 5) ਕਾਰਤਿਕ
- 6) ਅੰਟਲਾਂਟਿਕ 7) ਕਟਕ 8) ਵਿਜੇ ਚੱਕ
- 9) ਦੀਰਾਕ 10) ਮਹਾਂਰਿਸ਼ੀ ਚਰਕ
- 11) ਅਧਿਨਾਇਕ 12) ਜੇਮਸ ਚੈਡਵਿਕ
- 13) ਨਾਭਿਕ

ਰੱਜ-ਰੱਜ ਪੈਲਾਂ ਪਾਉਂਦਾ ਏ

ਜਦ ਵੀ ਬੱਦਲ ਚੜ੍ਹ-ਚੜ੍ਹ ਆਉਂਦਾ ਏ।
ਦੱਸੋ ਬੱਚਿਓ ਉਸਦਾ ਨਾਮ।
ਜੇ ਰੱਜ-ਰੱਜ ਪੈਲਾਂ ਪਾਉਂਦਾ ਏ।

ਸੂਰਤ ਉਸਦੀ ਲੱਗਦੀ ਮਨਮੇਹਣੀ।
ਦੇਖੋ ਸਿਰ ਤੇ ਕਲਰੀ ਸੋਹਣੀ।

ਕੁਝੈ-ਕੁਝੈ ਉਹ ਗਾਉਂਦਾ ਏ।
ਦੱਸੋ ਬੱਚਿਓ ਉਸਦਾ ਨਾਮ।
ਜੇ ਰੱਜ-ਰੱਜ ਪੈਲਾਂ ਪਾਉਂਦਾ ਏ।

ਦਿਨ ਵੇਲੇ ਥੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਦਾ ਰਹਿੰਦਾ।
ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਰੁਖਾਂ ਤੇ ਸੌਂਦਾ, ਬਹਿੰਦਾ।
ਮੀਹ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਖੰਬੜੀ ਵੀ ਫੈਲਾਉਂਦਾ ਏ।
ਦੱਸੋ ਬੱਚਿਓ ਉਸਦਾ ਨਾਮ।
ਜੇ ਰੱਜ-ਰੱਜ ਪੈਲਾਂ ਪਾਉਂਦਾ ਏ।

ਸਿਰਫ ਉਹ ਖਾਂਦਾ ਭੋਜਨ ਤਾਜਾ।
ਪੰਛੀ ਜਗਤ ਦਾ ਹੈ ਉਹ ਰਾਜਾ।
ਰਾਸਟਰੀ ਪੰਛੀ ਵੀ
ਉਹ ਕਹਿਲਾਉਂਦਾ ਏ,
ਮੌਰ ਹੈ ਬੱਚਿਓ ਉਸਦਾ ਨਾਮ।
ਜੇ ਰੱਜ-ਰੱਜ ਪੈਲਾਂ ਪਾਉਂਦਾ ਏ।

□ ਮੈਡਮ ਨੇਹਾ

ਜੈਸੇ ਤੂੰ ਤੈਸਾ

ਮੱਝ ਅਤੇ ਘੋੜੇ ਵਿੱਚ ਲੜਾਈ ਹੋ ਗਈ। ਦੌਵੇਂ ਇਕ ਹੀ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਕੋਲ-ਕੋਲ ਚਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਕ ਹੀ ਰਾਹ ਤੋਂ ਜਾ ਕੇ ਇਕ ਹੀ ਝਰਨੇ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਦਿਨ ਦੌਵੇਂ ਲੜ ਪਏ। ਮੱਝ ਨੇ ਸਿੰਗ ਮਾਰ-ਮਾਰ ਕੇ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਅਪਮਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਘੋੜੇ ਨੇ ਜਦ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਮੱਝ ਤੋਂ ਜਿੱਤ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਤਦ ਉਹ ਉਥੋਂ ਭੋਜਿਆ। ਉਹ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਘੋੜੇ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ।

ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਕਿਹਾ - ਮੱਝ ਦੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਸਿੰਗ ਹਨ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਬਲਵਾਨ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਜਿੱਤ ਸਕਾਂਗਾ?

ਘੋੜੇ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ - ਮੇਰੀ ਪਿੱਠ ਤੇ ਬੈਠ ਜਾਓ। ਇਕ ਮੇਟਾ ਡੰਡਾ ਲੈ ਲਾਓ। ਮੈਂ ਜਲਦੀ-ਜਲਦੀ ਦੌੜਦਾ ਰਹਾਂਗਾ। ਤੂੰ ਡੰਡੇ ਮਾਰ-ਮਾਰ ਕੇ ਮੱਝ ਨੂੰ ਅਪਮਰਾ ਕਰ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਰੱਸੀ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਲੈਣਾ।

ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਕਿਹਾ - ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਭਲਾ ਕੀ ਕਰਾਂਗਾ?

ਘੋੜੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ - ਮੱਝ ਬੜਾ ਮਿਠਾ ਦੁੱਧ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਤੂੰ ਉਹਨੂੰ ਪੀ ਲਿਆ ਕਰਨਾ।

ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਘੋੜੇ ਦੀ ਗੱਲ ਮੈਨ ਲਈ। ਵਿਚਾਰੀ ਮੱਝ ਜਦ ਪਿਟਦੇ-ਪਿਟਦੇ ਛਿਗ ਪਈ, ਤਦ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਲਿਆ। ਘੋੜੇ ਨੇ ਕੰਮ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੇ ਕਿਹਾ - ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿਓ। ਮੈਂ ਚਰਨ ਜਾਵਾਂਗਾ।

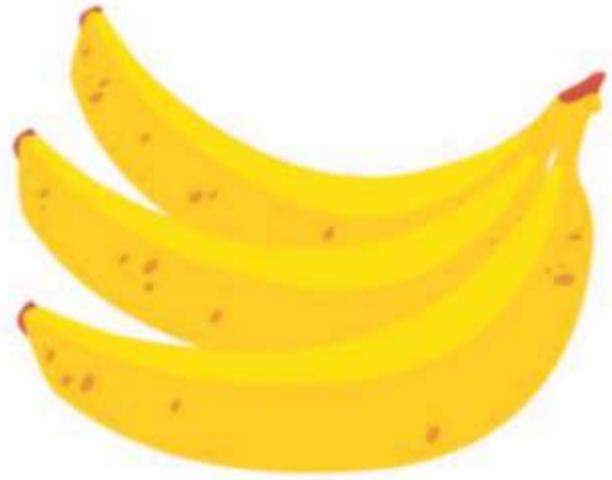
ਮਨੁੱਖ ਜ਼ੈਰ-ਜ਼ੈਰ ਨਾਲ ਹੱਸਣ ਲੱਗਾ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ - ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਵੀ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਸਵਾਰੀ ਦੇ ਕੰਮ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਮੱਝ ਦਾ ਦੁੱਧ ਪੀਵਾਂਗਾ ਅਤੇ ਤੇਰੇ ਉਪਰ ਚੜ ਕੇ ਇਧਰ-ਉਧਰ ਜਾਵਾਂਗਾ।

ਘੋੜਾ ਬਹੁਤ ਗੇਇਆ। ਬਹੁਤ ਪਛਤਾਇਆ। ਹੁਣ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ? ਉਸ ਨੇ ਮੱਝ ਨਾਲ ਜਿਹੋ ਜਿਹਾ ਕੀਤਾ, ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਡਲ ਉਹਨੂੰ ਖੁਦ ਹੀ ਭੋਗਣਾ ਪਿਆ।

□ ਡਾ. ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਕਾਸ਼

ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਹੈ ਕੇਲਾ

ਕੇ ਲਾ ਇਕ ਸਿਹਤਵਰਧਕ ਫਲ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਮਿਠਾ ਸਵਾਇਸਟ ਫਲ ਹੈ ਜੋ ਅਕਸਰ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਹੈ। ਇਹ ਬਾਬੀ ਫਲਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹਿੰਗਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹਨੂੰ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਖਰੀਦ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਪੂਰੇ ਸਾਲ ਫਲਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਅਤੇ ਠੇਲ੍ਹਿਆਂ ਤੇ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਇੰਡੋਸੀਆਂ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਅਤੇ ਦੱਖਣ ਪੂਰਵ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਸੈਲ੍ਹ੍ਰੀ ਸਤਾਬਦੀ ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਸਪੇਨ ਦੇ ਲੋਕ ਜਦ ਅਮਰੀਕਾ ਆਏ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਕੇਲੇ ਦੇ ਕੁੱਖ ਲਗਾਏ। ਕੇਲੇ ਦਾ ਕੁੱਖ ਬੀਜ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਤੋਂ ਹੀ ਕੇਲੇ ਦਾ ਕੁੱਖ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਹਨੂੰ ਕੇਲੇ ਦੀ ਗੰਢ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਡਾਕਟਰ ਇਹਨੂੰ ਵਿਟਾਮਿਨਾਂ ਦਾ ਭੱਡਾਰ ਕਹੀੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੈਲਸੀਅਮ, ਪੋਟਸੀਅਮ ਅਤੇ ਖਾਣਾ ਲਵਣ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਯੋਗਾਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਗਜਾ ਪ੍ਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਲਾ ਖਾਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬਲੌਡਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਨੂੰ ਨੀਕ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਕੇਲਾ ਗੁਣਕਾਰੀ ਹੈ। ਕੇਲਾ ਅਜਿਹਾ ਫਲ ਹੈ ਜੋ ਸਿਰਫ ਰੇਗਿਸ਼ਤਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਰੇ ਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਕੇਲਾ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿੱਚ ਮੋਹਰੀ ਦੇਸ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿੱਚ ਜਿਥੇ ਇਸ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਪੈਦਾਵਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਥੇ ਜੁਗਰਤ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ, ਅੰਧਰਾਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਬਹੁਤੀ ਹਨ। ਮਧ੍ਯ-ਦੱਖਣੀ ਅਤੇ ਪੱਤਰੀ ਪਾਸੋਂ ਵਿੱਚ ਕੇਲੇ ਦਾ ਕਈ ਉਤਪਾਦਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਕੇਲੇ ਦੀਆਂ ਲਗਭਗ 300 ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਤੀਆਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਪੋਸ਼ਟਿਕ, ਸਵਾਇਸਟ ਅਤੇ ਸਿਹਤਵਰਧਕ ਫਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੇਲੇ ਦੀ ਗਿਲਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ

ਹੈ। ਫਲ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਕੇਲੇ ਦੇ ਕੁੱਖ ਦਾ ਹਰੇਕ ਰਿਸਾ ਜੜ, ਤਨ, ਪੱਤੇ ਆਦਿ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਕੇਲੇ ਦੀ ਸਬਜ਼ੀ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੇਲੇ ਦੇ ਚਿਪਸ ਵੀ ਪੋਸ਼ਟਿਕ ਮੰਨ੍ਹ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੇਲੇ ਦੀਆਂ ਜੜਾਂ ਦਾ ਵਿਭਿੰਨ ਰੋਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸਕਰਵੀ ਰੋਧਕ, ਕਵਾਂ ਰੋਧਕ, ਕੁੱਖ ਨਾ ਲੰਗਣ ਦੇ ਰੋਗ, ਸ਼ੁਗਰ ਦੇ ਕਾਰਣ ਪਾਚਨ ਸ਼ਕਤੀ ਕਮਜ਼ੋਰ, ਕੋਹੜ ਰੋਗ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕੇਲੇ ਦੇ ਫਲ ਨੂੰ ਕੁੱਖਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਹੀ ਤੌੜ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਾਦ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰਸਾਇਨਕ ਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਪਕਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਬਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਜਦ ਵੀ ਕੇਲਾ ਲਿਆਉ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਫ਼ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਧੋ ਲਵੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਕੀਵੀਕਲ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਜਾਣ ਅਤੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਹਾਠੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇ। ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿੰਸ਼ਨ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੇਲੇ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੇਲੇ ਦਾ ਰਾਇਤਾ, ਕੇਲੇ ਦੀ ਚਟਨੀ, ਕੇਲੇ ਦੇ ਕੋਫ਼ੇ, ਚਿਪਸ ਆਦਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰੇ ਹਨ। ਦੱਖਣ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੇਲੇ ਦੇ ਪੱਤਿਆਂ ਤੇ ਭੋਜਨ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਨ ਹੈ।

ਬੋਚਿਆਂ ਦਾ ਇਹ ਪਿਆਰਾ ਫਲ ਹੈ। ਕੇਲਾ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਰਾਇਤ ਵਿੱਚ ਬੋਚਿਆਂ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੋਸ਼ਟਿਕ ਫਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਖਾਣ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਭਿੰਨ ਖਾਣਾਂ ਤੋਂ ਅਤੇ ਵਿਟਾਮਿਨਾਂ ਦਾ ਭੱਡਾਰ ਹੈ ਜੋ ਨਵਜ਼ਾਤ ਦੀਆਂ ਸਰੀਰਕ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਆਮਤੌਰ ਤੋਂ ਕੇਲੇ ਦਾ ਕੁੱਖ 15 ਤੋਂ 30 ਫੁੱਟ ਤਕ ਉਚਾਈ ਦਾ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਪੱਤਿਆਂ 7 ਤੋਂ 8 ਫੁੱਟ ਲੀਂਘੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੇਲੇ ਦੇ ਕੁੱਖ ਤੇ ਗੁੱਛਿਆਂ ਦੇ ਗੁਪ ਵਿੱਚ ਕੇਲੇ ਲੰਗਦੇ ਹਨ। ਕੇਲੇ ਦੇ ਗੁੱਦੇ ਵਿੱਚ ਆਮਤੌਰ ਤੋਂ 75 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਪਾਣੀ, 20 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸੋਂਕਰ, 2 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਪ੍ਰੂਟੀਨ, 1 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਸਾ, 1 ਤੋਂ 2 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਿਟਾਮਿਨਸ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ■

ਰੰਗ ਕਰੋ

ਨਾਂ ਉਮਰ.....
ਪੂਰਾ ਪਤਾ.....

ਨਵੰਬਰ ਅੰਕ ਦੀ ਰੰਗ ਭਰੋ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ

ਪਹਿਲਾ ਨੰ :

ਵਿਧਿਤ ਬਜਾਜ਼ (ਉਮਰ 9 ਸਾਲ)
ਪਿੰਡ ਤੇ ਡਾਕਖਾਨਾ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਪੁਰ
ਜ਼ਿਲਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ (ਪੰਜਾਬ)

ਦੂਜਾ ਨੰ :

ਨਿਤਿਨ ਕੌਰਾ (ਉਮਰ 14 ਸਾਲ)
ਪਿੰਡ ਤੇ ਡਾਕਖਾਨਾ - ਤਲਵੰਡੀ ਭਾਈ
ਜ਼ਿਲਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ (ਪੰਜਾਬ)

ਤੀਜਾ ਨੰ :

ਗੁਰਲੀਨ ਕੌਰ
ਪਿੰਡ ਤੇ ਡਾਕਖਾਨਾ - ਡੱਫਰ
ਜ਼ਿਲਾ - ਹੁਸਿਆਰਪੁਰ (ਪੰਜਾਬ)

ਪਸੰਦ ਕੀਤੇ ਗਏ -

ਪ੍ਰੇਰਨਾ (ਬੇਦੀ ਨਗਰ),
ਦੇਕਤਾ (ਹਰੀਕੇ ਪਤਨ),
ਸ਼ਬਦੀਤ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ),
ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ (ਗਿੱਦੜਖਾਹਾ),
ਕਿਰਨਦੀਪ (ਲੁਧਿਆਣਾ),
ਨਿਮਰਤਾ (ਬੁਚਲਾਡਾ),
ਸੁਭਮ (ਪੁਰਹੀਰਾ),
ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ (ਜਗਰਾਉ),
ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ (ਹੀਰੇ ਖੁਰਦ),
ਜਸਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ (ਬੋਹਾ),
ਪ੍ਰਭਜੇਤ ਕੌਰ (ਭੈਰੇ ਮਾਜ਼ਰਾ),
ਪਰਵੀਨ ਕੌਰ (ਨਾਨਕ ਨਗਰੀ),
ਸਿਮਰਨ ਕੌਰ (ਧਰਮਪੁਰ),
ਦਿਆਲ ਕੌਰ (ਹੀਰੇ ਖੁਰਦ),
ਸਹਿਜ ਬਾਂਸਲ (ਪਾਤੜ੍ਹਾ),
ਪ੍ਰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ (ਨਵਾਂ ਸਹਿਰ),
ਸੁਖਮੀਤ ਭੈਣੀ (ਸਰਦਲਗੜ),
ਸਾਹੀਪਤਾ ਖੁਰਨਾ (ਜਲੰਧਰ),
ਵੰਸਿਕਾ ਬੇਥੇ (ਬੁਚਲਾਡਾ),
ਗੁਰਮੁਖ ਨੂਰ (ਗੁਮਟਾਲਾ),
ਸਿਦਕ ਭਾਟੀਆ (ਦੇਰਾਹਾ),
ਗੁਰਲਾਲ ਸਿੰਘ (ਹੀਰੇ ਖੁਰਦ),
ਅਰਸਦੀਪ ਸਿੰਘ (ਕੁਪੋਵਾਲ),
ਰਾਧਾ (ਜਗਰਾਉ),
ਹਰਸਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ (ਕੁਰਾਲੀ)

ਜਨਵਰੀ ਅੰਕ ਦੀ ਰੰਗ ਭਰੋ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ

ਪਿਛਲੇ ਸਾਲੇ ਤੇ ਇਕ ਚਿੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਚਿੱਤਰ 'ਚ ਸੋਹਣੇ-ਸੋਹਣੇ ਰੰਗ ਭਰ ਕੇ **25 ਜਨਵਰੀ 2019** ਤਕ ਸੰਪਾਦਕ, 'ਹੈਸਤੀ ਦੁਨੀਆ', ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਕੰਪਲੈਕਸ, ਸੰਤ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਕਾਲੇਨੀ, ਵਿੱਲੀ-9 ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਚ ਭੇਜ ਦਿਓ।

ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ 'ਹੈਸਤੀ ਦੁਨੀਆ' ਦੇ **ਮਾਰਚ 2020** ਅੰਕ 'ਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਚਿੱਤਰ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਆਪਣਾ ਨਾ ਅਤੇ ਪੂਰਾ ਪਤਾ ਸਾਫ਼-ਸਾਫ਼ ਚਤੁਰ ਲਿਖੋ।

15 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤਕ ਦੇ ਬੱਚੇ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ।

□ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗੋਗਨਾ

ਤਿੱਤਲੀ

ਛੁੱਲਾਂ ਤੇ ਮੰਡਰਾਉਂਦੀ ਤਿੱਤਲੀ,
ਹਰ ਦਿਲ ਨੂੰ ਹੈ ਭਾਉਂਦੀ ਤਿੱਤਲੀ।

ਸੁੰਦਰਤਾ ਹੈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਭਰੀ,
ਇਹ ਤਾਂ ਹੈ ਬਾਗਾਂ ਦੀ ਪਰੀ।

ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤਕ ਘੁੰਮਦੀ ਰਹੀਂਦੀ,
ਛੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਚੁੰਮਦੀ ਰਹੀਂਦੀ।

ਤਿੱਤਲੀ ਹੈ ਕਈ ਰੰਗਾਂ ਵਾਲੀ,
ਪਰ ਮਨ ਦੀ ਹੈ ਭੋਲੀ-ਭਾਲੀ।

ਫੜਨ ਤੇ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਇਹ ਡਰ,
ਨਹੀਂ ਸਤਾਉਂਦੀ ਭੋਗ-ਭਰ।

ਬੱਚਿਓ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚਾਹਾਂ ਸਮਝਾਉਣਾ,
ਤਿੱਤਲੀ ਨੂੰ ਨਾ ਕਦੇ ਸਤਾਉਣਾ।

□ ਡੀ. ਐਸ. 'ਆਸਟ'

ਅਨੋਖੀ ਲੋਹੜੀ

ਲੋ

ਹੜੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹੀ ਦਿਨ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਦਸ ਸਾਲਾ ਜੀਵਨ ਆਪਣੇ ਨਾਨਕੇ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਮੌਮੀ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਖੇਡ-ਅਧਿਆਪਕਾ ਸਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਟੀਮ ਲੈ ਕੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਗਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਨਾਨਕੇ ਛੱਡ ਗਏ ਸਨ।

ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਨੀ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਨਿੰਮ ਦੇ ਰੁੱਖ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਇਹ ਰੁੱਖ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀ ਕੱਟ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਥੇ ਇਕ ਕਮਰਾ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ। ਜੀਵਨ ਛੱਡ ਤੇ ਚਕਿਆ। ਵੇਖਿਆ, ਨਾਨਾ ਜੀ ਦੇ ਗੁਆਂਢੀ ਮਦਨ ਲਾਲ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਦੋਵੇਂ ਰੁੱਖ ਵੀ ਗਾਇਥ ਸਨ।

ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਕੂਲ ਯਾਦ ਆਇਆ। ਉਹਦੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਬਗੀਚੇ ਵਿੱਚੋਂ ਪੱਜ ਰੁੱਖ ਕਟਵਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਸਕੂਲ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਪੱਥਰ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਸੀ।

ਇਕ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਆਪਣੇ ਨਾਨਾ - ਨਾਨੀ ਨਾਲ ਬੈਠਾ ਚਾਹ ਪੀ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਫੂੰਘੀ ਸੋਚ ਵਿੱਚ ਢੁੱਬਿਆ ਵਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਨਾਨਾ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਵੱਲ ਵੇਖ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ, "ਜੀਵਨ ਪੁੱਤਰ, ਕਿਹੜੀ ਸੋਚ ਵਿੱਚ ਢੁੱਬਿਆ ਹੋਇਆ ਏਂ?"

ਜੀਵਨ ਬੋਲਿਆ, "ਨਾਨਾ ਜੀ, ਮੈਂ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਥੋਂ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਰੁੱਖ ਵੱਡ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨੇ। ਲੋਹੜੀ ਆ ਰਹੀ ਏ। ਕੀ ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਾਰੀ ਅਲੱਗਾ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲੋਹੜੀ ਨਹੀਂ ਮਨਾ ਸਕਦੇ?"

"ਅਲੱਗਾ ਢੰਗ ਨਾਲ? ਉਹ ਕਿਵੇਂ?" ਨਾਨਾ ਜੀ ਨੇ ਜਿਗਿਆਸਾ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ।

ਜੀਵਨ ਬੋਲਿਆ, "ਨਾਨਾ ਜੀ, ਲੋਹੜੀ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਹਰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਜਾਂ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਮੰਗਣ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਨੇ। ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇਕ ਯੋਜਨਾ ਚੱਲ ਰਹੀ ਏ।"

"ਹਾਂ ਹਾਂ ਦੱਸ ਜੀਵਨ, ਕਿਹੜੀ ਯੋਜਨਾ ਚੱਲ ਰਹੀ ਏ ਤੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ?" ਨਾਨੀ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ।

ਜੀਵਨ ਬੋਲਿਆ, "ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਉਂ ਨਾ ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਾਰੀ ਲੋਹੜੀ ਤੇ ਦੋ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਇਕ ਬੂਟਾ ਦੇਣੀਏ?"

ਨਾਨੀ ਜੀ ਇਕਦਮ ਬੋਲੇ, "ਗੱਲ ਤਾਂ ਜੀਵਨ ਤੇਰੀ ਠੀਕ ਏ। ਪਿੱਡ ਦੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਰੁੱਖ ਕੱਟ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨੇ ਜਦੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਅਪਗੇਡ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਰੁੱਖਾਂ ਬਗੀਚ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਰੈਣਕ ਦੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਏ। ਬੱਚੇ ਬੂਟਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਵਿਹੜੇ, ਗਲੀ-ਮੁਹੱਲੇ, ਸਕੂਲ, ਮੈਦਾਨ

ਜਾਂ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਥੇ ਵੀ ਠੀਕ ਹੋਵੇ, ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਨੇ।
ਸੁੱਕਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਪ੍ਰਕਿਤੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਾਹ ਮਿਲੇਗਾ।”

ਅਜੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਚੱਲ ਹੀ ਰਹੀਆਂ ਸਨ
ਕਿ ਨਾਨਾ ਜੀ ਦੇ ਦੇਸਤ ਮੇਹਨ ਸਿੰਘ ਘਰ ਆ ਗਏ।
ਉਹ ਨਾਨਾ ਜੀ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸੈਰ ਕਰਨ ਲਈ
ਜਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਵੀ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ
ਬਾਤਾਂ ਸੁਣ ਲਈ ਬਹਿ ਗਏ।

ਨਾਨੀ ਜੀ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, “ਬੇਟੇ, ਅਸੀਂ
ਕਈ ਵਾਰੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਤਾਂ ਬਣਾ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਜਦੋਂ ਤੱਕ
ਕਿਸੇ ਯੋਜਨਾ ਤੇ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਉਸ ਦਾ
ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਦੱਸ ਜੋ ਬੂਟੇ ਅਸੀਂ
ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਢੰਡਾਂਗੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕੌਣ
ਕਰੇਗਾ?”

ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਣਿਆਂ ਸਾਰ ਹੀ ਨਾਨਾ ਜੀ ਦੇ
ਦੇਸਤ ਮੇਹਨ ਸਿੰਘ ਥੋਲੇ, “ਉਹਨਾਂ ਪੇਦਿਆਂ ਦੀ
ਹਥਵਾਲੀ ਲਈ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਲੈਂਦੇ ਦੀਆਂ ਜਾਲੀਆਂ
ਬਣਾ ਕੇ ਇੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ
ਕੋਈ ਪ੍ਰਭੂ ਵਗੈਰਾ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਪ੍ਰਹੁੰਚਾ ਸਕੇ। ਮੈਂ
ਅਜਿਹੀਆਂ ਵੀਹ ਜਾਲੀਆਂ ਬਣਾ ਕੇ ਦੇ ਇਅੰਗਾਂ।”

ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਨਾਨਾ ਜੀ ਵੀ ਇਨਪਟ
ਥੋਲੇ, “ਵਾਹ ਮੇਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਏਂ ਤਾਂ
ਵੀਹ ਜਾਲੀਆਂ ਮੈਂ ਵੀ ਬਣਾ ਕੇ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ
ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਅਪਣੇ ਦੱਹੜੇ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪੂਰੀ ਕਰਾਂਗੇ।”

ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਨਾਨਾ ਜੀ ਆਪਣੇ ਦੇਸਤ ਨਾਲ ਨੇੜੇ
ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਇਕ ਲੋਹੇ ਦੀ ਡੈਕਟਰੀ ਵਿੱਚ ਗਏ ਅਤੇ
ਉਥੇ ਚਾਲੀ ਜਾਲੀਆਂ ਦਾ ਆਰਡਰ ਦੇ ਆਏ।

ਅਖਿਰ ਲੋਹੜੀ ਦਾ ਦਿਨ ਵੀ ਆ ਗਿਆ।

ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਟੋਲੀਆਂ ਗਾਉਂਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ
ਆਉਣ ਲੱਗੀਆਂ, “ਸਾਨੂੰ ਦੇ ਮਾਈ ਪਾਥੀ। ਬੱਡਾ ਪੁੱਤ
ਚੜ੍ਹੇਗਾ ਹਾਥੀ। ਸਾਡੀ ਲੋਹੜੀ ਮਨਾਓ।”

ਜਦੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਟੋਲੀਆਂ ਨਾਨਾ ਜੀ ਦੇ ਘਰ
ਅੱਗੇ ਆਈਆਂ ਤਾਂ ਜੀਵਨ ਦੋ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕ-ਇਕ
ਪੇਦਾ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਨਾਨਾ ਜੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ
ਦੇਸਤ ਇਕ-ਇਕ ਜਾਲੀ। ਨਾਨੀ ਜੀ ਹਰ ਇਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ
ਦਸ-ਦਸ ਕੁਪਾਈ, ਮੁੰਗਾਲੀ ਅਤੇ ਗੱਚਕ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ
ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, “ਦੋ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਇਕ ਇਕ
ਪੇਦੇ ਨੂੰ ਪਾਲਣਾ ਏ। ਇਹ ਜਾਲੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਰਤੀ
ਵਿੱਚ ਗੱਢਣੀ ਏ। ਇਹ ਤੋਹਣਾ ਤੁਹਾਡੇ ਦੇਸਤ ਜੀਵਨ
ਵੱਲ ਇੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਏ।”

ਸਾਰੇ ਬੱਚੇ ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਪੇਦੇ ਲੈ ਕੇ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਏ।
ਉਹ ਜਾਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਗਾ ਰਹੇ ਸਨ, “ਸੰਦਰ ਮੰਦਰੀਏ ਹੋ,
ਤੇਰਾ ਕੌਣ ਵਿਚਾਰਾ ਹੋ? ਢੁੱਲਾ ਭੱਟੀ ਵਾਲਾ ਹੋ..।”

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਦੋ ਦੋ ਬੱਚੇ ਚੁੱਕਵੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਆਪੇ
ਅਪਣੇ ਪੇਦੇ ਲਗਾ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਉਪਰ ਜਾਲੀਆਂ
ਲਗਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ।

ਜੀਵਨ ਦੇ ਕੰਠਾਂ ਵਿੱਚ ਆਵਜ਼ ਪਈ, “ਪਿਆਰੇ
ਜੀਵਨ, ਮੈਂ ਪ੍ਰਕਿਤੀ ਬੋਲ ਰਹੀ ਹਾਂ। ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਮਰਨ ਤੋਂ
ਬਚਾ ਲਿਆ ਏ। ਤੇਰਾ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦ। ਮੈਂ ਵੀ
ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਇਹ ਵਾਇਦਾ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀ
ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਨਸ਼ਲ ਨੂੰ ਬਚਾਵਾਂਗੀ।”

ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਅਲੋਚੀ ਲੋਹੜੀ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੋ
ਰਹੀ ਸੀ। ■

ਕਦੇ ਨਾ ਭੁੱਲੋ

- ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨ ਰੂਪੀ ਤਾੜੀ ਨਾਲ ਭਰਮ ਅਤੇ ਬੰਧਨਾਂ ਦੇ ਪੌਛੀਆਂ ਨੂੰ ਉਡਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
 - ਨਫਰਤ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦਿਓ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਅਪਨਾਓ। ਹਰ ਪਲ ਨਿਰੰਕਾਰ-ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸੁਕਰਾਨਾ ਕਰੀਏ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਜੋ ਕੀਮਤੀ ਸਾਹ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਕੀਮਤੀ ਬਣਾ ਲਈਏ।
 - ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਮਨ ਸੁਧ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਸੁਗੰਧਿਤ ਰੱਖੀਏ। ਸੁਖ-ਚੰਨ ਖੋਣ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ, ਸੁਖ-ਚੰਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਬਣੀਏ।
 - ਅਵਿਨਾਸੀ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਹਰ ਸਮੇਂ ਸਾਡੇ ਅੰਗ-ਸੰਗ ਹੈ। ਅਗਰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਬਣਿਆ ਰਹੇਗਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਗਲਤੀਆਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਵਰਤਮਾਨ ਨੂੰ ਸੁੰਦਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੀਵਨ ਜੀਣਾ ਪਏਗਾ।
 - ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਨਿਖਾਰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਸਤਿਸੰਗ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸਦਗੁਣ ਸਤਿਸੰਗ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਹੀ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ।
- (ਸਤਿਗੁਰੂ ਮਾਤਾ ਸੁਦਿਕਸ਼ਾ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜਾ)
- ਰੁੱਖ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਗਰਮੀ ਸਹਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਆਪਣੀ ਛਾਂ ਵਿੱਚ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੀ ਗਰਮੀ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਤੁਲਸੀਦਾਸ
- ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਦਾ ਮਿੱਤਰ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੈ। ਵਿਵਹਾਰ ਨਾਲ ਹੀ ਮਿੱਤਰ ਜਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣਦੇ ਹਨ।
 - ਝੂਨ ਦੀਆਂ ਨਦੀਆਂ ਵਹਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕਿਸੇ ਦੇ ਹੌਝੂ ਪ੍ਰੈਣ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੱਚੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਹੈ।
- ਬਾਇਰਨ
- ਜੋ ਪਵਿੱਤਰ ਅਤੇ ਸਾਹਮੀ ਹੈ, ਉਹੀ ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ
- ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀ ਅਸਫਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇਕ ਉਹ ਜੋ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕਰਦੇ ਨਹੀਂ। ਦੂਜੇ ਜੋ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸੋਚਦੇ ਨਹੀਂ।
 - ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਸੁਧਨੇ ਸੱਚ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਗਰ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਸਾਹਮ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।
- ਵਾਲਟ ਡਿਜ਼ੀਨੀ
- ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਮੰਤਵ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਥਾਅਦ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਜੋ ਭਗਵਾਨ ਨੇ ਤਹਾਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਲਗਾ ਦਿਓ।
- ਕਾਰਲਾਇਲ

ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਕਰਤਾ : ਡਿਪਲਜੀਤ ਰੰਗਾਵਾ

ਨਵਿਆਂ ਵਰਤ੍ਤਿਆ ਤੂੰ

ਹਾਸੇ ਛੰਦਾ ਅਵੀਂ ਨਵਿਆਂ ਵਰਤ੍ਤਿਆ ਤੂੰ।
ਘਰ ਘਰ ਸੁਖ ਵਰਤਾਵੀਂ ਨਵਿਆਂ ਵਰਤ੍ਤਿਆ ਤੂੰ।

ਪਰ ਨਾਂ ਲੱਗਣ ਧਰਤੀ ਉਪਰ ਨਹਰਤ ਦੇ
ਪਿਆਰ ਦੀ ਛਹਿਬਰ ਲਾਵੀਂ ਨਵਿਆਂ ਵਰਤ੍ਤਿਆ ਤੂੰ।

ਏਕਾ ਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਮਿਠੀ ਬੋਲਾਂ ਦੀ,
ਪਿਆਰੀ ਛਸਲ ਉਗਾਵੀਂ ਨਵਿਆਂ ਵਰਤ੍ਤਿਆ ਤੂੰ।

ਹੈਣਕ ਮੇਲੇ ਹਾਸੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰੀਤਾਂ ਦੀ,
ਨਗਰੀ ਨਵੀਂ ਵਸਾਵੀਂ ਨਵਿਆਂ ਵਰਤ੍ਤਿਆ ਤੂੰ।

ਪੁਦਗਜ਼ੀ ਨਾਂ ਹੋਵੇ ਭੋਗ ਸਿੰਘਾਂ ਵਿੱਚ
ਰਿਸਤੇ ਉਹ ਬਣਾਵੀਂ ਨਵਿਆਂ ਵਰਤ੍ਤਿਆ ਤੂੰ।

ਥੋਲ ਬਲਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਸੌਰੇ ਸੁੱਚੇ ਦਾ,
ਸੱਚ ਦਾ ਢੇਲ ਵਜਾਵੀਂ ਨਵਿਆਂ ਵਰਤ੍ਤਿਆ ਤੂੰ।

ਭੁੱਖ ਨਾਂ ਕੋਈ ਸੇਵੇ ਮਾਰਿਆ ਗੁਰਬਤ ਦਾ,
ਸਭ ਦਾ ਚੁਲ੍ਹਾ ਮਘਾਵੀਂ ਨਵਿਆਂ ਵਰਤ੍ਤਿਆ ਤੂੰ।

ਧਰਤੀ ਉਪਰ ਅਮਨ ਸਾਂਝੀ ਪਿਆਰਾਂ ਦੀ,
ਠੰਡੀ ਹਵਾ ਵਗਾਵੀਂ ਨਵਿਆਂ ਵਰਤ੍ਤਿਆ ਤੂੰ।

ਆਕੜ, ਹੱਕੜ, ਗਰਮੀ ਕਰਨੀ ਛੱਡ ਦੇਵੇ,
ਅਤਮ ਨੂੰ ਸਮਝਾਵੀਂ ਨਵਿਆਂ ਵਰਤ੍ਤਿਆ ਤੂੰ।

ਰਾਣੀ ਮੱਖੀ ਦੀ ਦਿਆਲਤਾ

ਇੱਥੋਂ

ਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪਿਆਰਾ ਜੰਗਲ ਸੀ। ਜੰਗਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰਿਆਲੀ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਰਨਾ ਸੇਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਰਨ ਸੀ। ਸੇਰ ਸਿੰਘ ਸਭ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਅਪਣੀ ਪਰਜਾ ਦੇ ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖ ਦਾ ਬਹੁਤ ਧਿਆਲ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਇਕ ਡਮਲੂ ਨਾਂ ਦਾ ਭਾਲੂ ਗੀਹਦਾ ਸੀ। ਉਸਦਾ ਇੱਕ ਬੇਟਾ ਵੀ ਸੀ ਜੋ ਅਜੇ ਛੋਟਾ ਸੀ। ਡਮਲੂ ਭਾਲੂ ਨੂੰ ਸਹਿਦ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੇ ਬਹੁਤ ਅੱਤ ਚੁੱਕੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਕਿਤੇ ਮੱਥੇ ਮੱਖੀਆਂ ਦਾ ਛੋਤਾ ਦਿਸ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਹੀ ਤਹਿਸ-ਨਹਿਸ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮਹੂ ਮੱਖੀਆਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਜਥੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

ਡਮਲੂ ਹਰ ਵਕਤ ਮੱਥੇ ਮੱਖੀਆਂ ਦੇ ਛੱਤੇ ਨੂੰ ਹੀ ਲੱਭਦਾ ਗਹਿਰਾ। ਉਸ ਨੇ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਛੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਲੱਭ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਾਰਾ ਸਹਿਦ ਵੀ ਪਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਰਾਣੀ ਮੱਖੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਸਮਝਾ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਸਾਰੀਆਂ ਮੱਖੀਆਂ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਡਮਲੂ ਭਾਲੂ ਤੇ ਹਮਲਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਸਭ ਬੇਅਰਥ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਡਮਲੂ ਦੀ ਚਮੜੀ ਬਹੁਤ ਮੌਟੀ ਸੀ।

ਇਸ ਲਈ ਮੱਖੀਆਂ ਦੇ ਡੰਗਾਂ ਦਾ ਉਸ ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਆਖਿਰਕਾਰ ਰਾਣੀ ਮੱਖੀ ਇੱਕ ਦਿਨ ਜੰਗਲ ਦੇ ਰਜੇ ਸੇਰ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਡਰਿਆਦ ਲੈ ਕੇ ਗਈ ਕਿ ਡਮਲੂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਤੁਗਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਇਕ ਵੀ ਛੱਤੇ ਵਿੱਚ ਸਹਿਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਡਮਲੂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਰਾਣੀ ਮੱਖੀ ਨੇ ਰਨਾ ਸੇਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਫਿਰ ਕਿਹਾ ਮਹਾਰਾਜਾ ਜਿਥੇ ਸਹਿਦ ਸਾਡੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਉਥੇ ਜੰਗਲ ਦੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਲਈ ਵੀ ਇਹ ਦਵਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਛਿਆਂ ਕਰੋ। ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਰਾਣੀ ਮੱਖੀ ਚਲੀ ਗਈ।

ਸੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਡਮਲੂ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾ ਕੇ ਕਾਫੀ ਇੜਕਿਆ ਕਿ ਵੱਡੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਕਰਿਆ ਕਰ। ਸਹਿਦ ਬਹੁਤ ਗੁਣਵਾਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਪਰ ਡਮਲੂ ਨੇ ਸੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗੱਲ ਇਕ ਕੰਨ ਤੋਂ ਸੂਣ ਕੇ ਢੁੱਜੇ ਕੰਨ ਕੱਢ ਦਿੱਤੀ। ਡਮਲੂ ਨੂੰ ਰਾਣੀ ਮੱਖੀ ਤੇ ਬਹੁਤ ਗੁੱਸਾ ਆਇਆ। ਉਹ ਹੁਣ ਮੱਖੀਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ।

ਇਕ ਦਿਨ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ ਹਵਾ ਚੱਲੀ। ਬੜੀ ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਮੀਂਹ ਵੀ ਪੈਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਮੀਂਹ ਪੈਂਦਾ

ਰਿਹਾ। ਡਮਲੂ ਦਾ ਬੇਟਾ ਮੀਂਹ ਵਿੱਚ ਮਸਤੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਉਹ ਮੀਂਹ ਵਿੱਚ ਖੇਡਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਡਮਲੂ ਨੇ ਰੋਕਿਆ ਵੀ ਕਿ ਬੇਟਾ ਬੀਮਾਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਨਾ ਸੁਣੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਸਰਦੀ ਲੱਗ ਗਈ। ਡਮਲੂ ਦਾ ਬੇਟਾ ਕਾਫੀ ਬੀਮਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸਦਾ ਸਿਰ ਬਹੁਤ ਤਪ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਡਮਲੂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਕਰੇ। ਉਹ ਜੰਗਲ ਦੇ ਵੰਦ ਚੀਕੁ ਖਰਗੋਸ ਕੌਲ ਗਿਆ। ਚੀਕੁ ਨੇ ਉਸਦੇ ਥੇਟੇ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਅਤੇ ਜ਼ਖੀਆਂ-ਬੁਟੀਆਂ ਇੱਤੀਆਂ ਪਰ ਸਭ ਵਿਅਰਵ ਸੀ। ਚੀਕੁ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਮਲੂ ਇਸਦਾ ਬੁਖਾਰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਹਿਦ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤੂੰ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਕਿਤੋਂ ਵੀ ਸ਼ਹਿਦ ਦਾ ਇੱਤਜਾਮ ਕਰ।

ਡਮਲੂ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿੱਚ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਜੰਗਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਛੱਤੇ ਤਹਿਸ-ਨਹਿਸ ਕੰਡੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਡਮਲੂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਜਾ ਸੇਰ ਸਿੰਘ ਕੌਲ ਗਿਆ। ਸੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਡਮਲੂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੂੰ ਸ਼ਹਿਦ ਦੀਆਂ ਮੱਖੀਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਤੰਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੂੰ ਸਿਰਫ ਰਾਣੀ ਮੱਖੀ ਕੌਲ ਜਾ ਕੇ ਥੋਨਤੀ ਕਰ। ਡਮਲੂ ਇੰਧਰ-ਉਧਰ ਭੱਜ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੌਂਕ੍ਰੂ ਵੀ ਡਿੱਗ ਕਰੇ ਸਨ। ਕਾਫੀ ਲੱਭਣ ਤੇ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਣੀ ਮੱਖੀ ਮਿਲ ਗਈ। ਡਮਲੂ ਨੇ ਰਾਣੀ ਮੱਖੀ ਅੱਗੇ ਹੱਥ ਜੋੜੇ ਕਿ ਅੱਜ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਹਿਦ ਦੀ ਬਹੁਤ ਲੋੜ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਬੇਟਾ ਬਹੁਤ ਬੀਮਾਰ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਸ

ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਦ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਉਹ ਕਾਫੀ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿੱਚ ਫਸ ਜਾਵੇਗਾ। ਰਾਣੀ ਮੱਖੀ ਨੂੰ ਉਸ ਤੇ ਤਰਸ ਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਡਮਲੂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਸ਼ਹਿਦ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ ਪਰ ਜੰਗਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਮੇਰੀ ਇਕ ਸ਼ੋਲੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕਾਫੀ ਸ਼ਹਿਦ ਜਮਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਚੱਲ ਮੈਂ ਤੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਸ਼ਹਿਦ ਲੈ ਦੇਵਾਗੀ। ਡਮਲੂ, ਰਾਣੀ ਮੱਖੀ ਨਾਲ ਜੰਗਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਸ਼ਹਿਦ ਲੈ ਆਇਆ। ਡਮਲੂ ਨੇ ਉਹ ਸ਼ਹਿਦ ਵੰਦ ਚੀਕੁ ਖਰਗੋਸ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਡਮਲੂ ਦਾ ਬੇਟਾ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਿਰਤੁੰਬੇਦ ਹੋ ਗਿਆ।

ਇਹ ਬਥਰ ਜਦੋਂ ਸੇਰ ਸਿੰਘ ਕੌਲ ਗਈ ਤਾਂ ਸੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰਾਣੀ ਮੱਖੀ ਦੀ ਦਿਆਲਤਾ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਤਾਰੀਫਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਕਿ ਤੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦਿਆਲੂ ਹੈ। ਉਧਰ ਡਮਲੂ ਨੇ ਵੀ ਰਾਣੀ ਮੱਖੀ ਤੋਂ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਕਦੇ ਵੀ ਮੈਂ ਡੁਹਾਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ।

ਦੇਖਿਆ ਪਿਆਰੇ ਬੋਚਿਓ, ਡਮਲੂ ਨੇ ਕਿੰਨਾ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਮੱਖੀਆਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਵੀ ਮੱਖੀਆਂ ਨੇ ਉਸਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ। ਸੋ ਤ੍ਰਾਸੀ ਵੀ ਆਪਣਾ ਸੁਭਾਅ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਮੁਸੀਬਤ ਵੇਲੇ ਸਭ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਡੁਹਾਨੂੰ ਬੁਰਾ-ਭਲਾ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਕਿਹਾ ਹੋਵੇ।

ਦਾਦਾ ਜੀ

ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਅਤੇ ਲੇਖਕ - ਅਜੈ ਕਾਲੜਾ

ਦਾਦਾ ਜੀ! ਦਾਦਾ ਜੀ, ਅੱਜ ਤਾਂ ਆਸੀ
ਕਹਾਣੀ ਸੁਣ ਕੇ ਹੀ ਸੋਵਾਂਗੇ।

ਠੀਕ ਹੈ, ਬੱਚਿਓਂ ਆਉ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਕ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਹਾਂ -
ਇਕ ਰਾਜਾ ਸੀ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਦਿਆਲੂ ਅਤੇ ਸਫ਼ਾਈ ਪਸੰਦ ਸੀ।

ਉਹ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਜਾ ਦੀਆਂ ਸੁਖ-ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਉਹ ਭੇਸ ਬਦਲ ਕੇ ਇੰਕਲੇ ਹੀ ਨਗਰ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਣ ਨਿਕਲ ਪਿਆ।

ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਆਈ। ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਸਭਾ ਥੁਲਾਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ।

ਰਾਜਾ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼-ਸਫ਼ਾਈ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਸਮਝਾਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਬਾਦ ਤੋਂ ਪੂਰਾ ਨਗਰ ਹਰ ਸਮੇਂ ਚਮਕਣ ਲੱਗਾ।

ਠੀਕ ਕਿਹਾ ਆਪ ਨੇ ਦਾਦਾ ਜੀ!

ਬੱਚਿਓ! ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਕੇਵਲ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਪੂਰੇ ਮੁਹੱਲੇ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਸਹਿਰ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਾ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਕੁੜਾ ਫੈਲਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਫੈਲਾਉਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਬੱਚਿਓ, ਹੁਣ ਸੌਣ
ਜਾਓ।

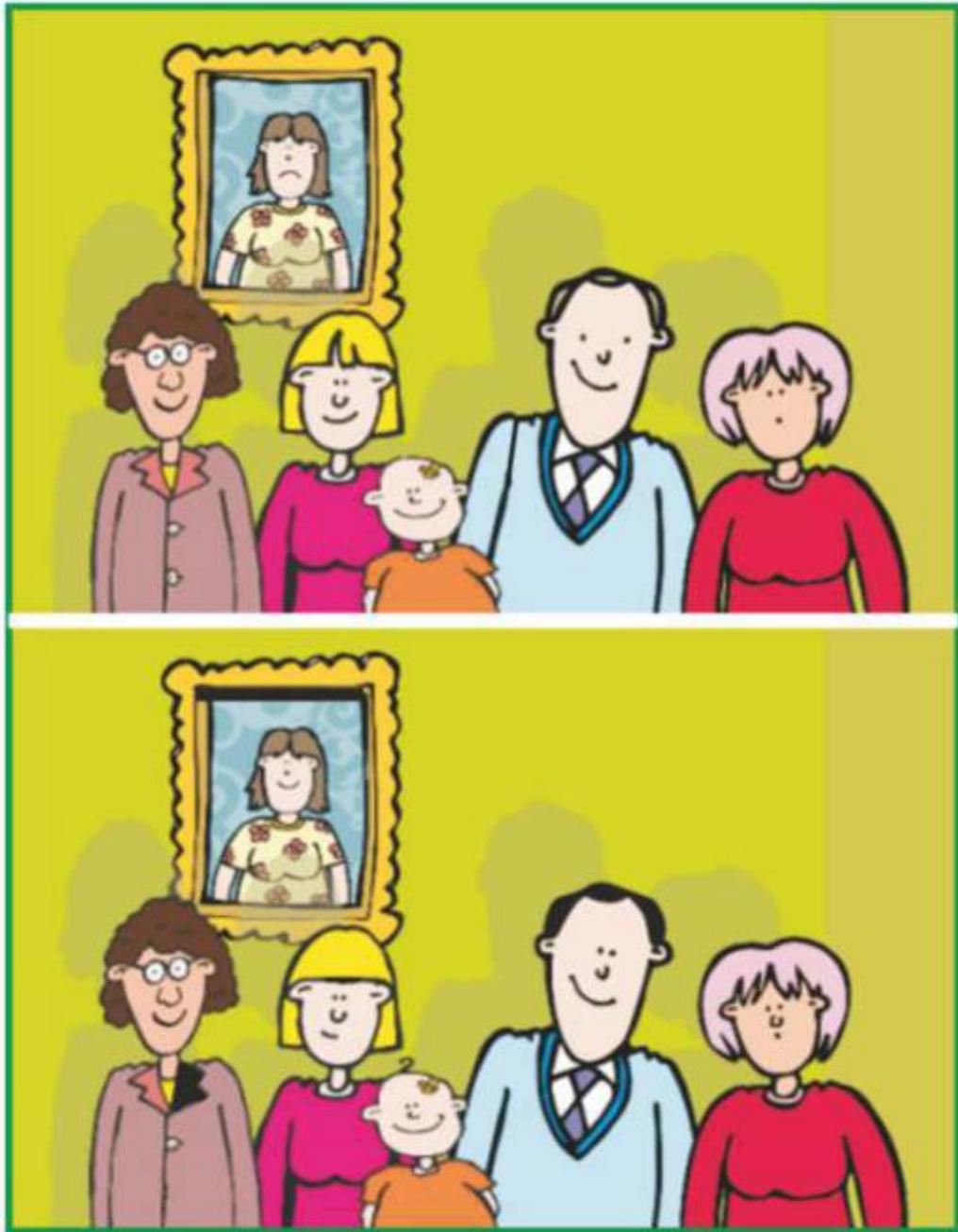

ਸੁਭ ਰਾਤ, ਬੱਚਿਓ!

ਜੀ ਦਾਦਾ ਜੀ, ਸੁਭ ਰਾਤ!

ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਪਰਖ

ਦੋਹਾਂ ਚਿਤੱਰਾਂ ਵਿਚੋਂ
10 ਅੰਤਰ ਲੱਭੋ!

radio.nirankari.org

24x7

kids.nirankari.org

Catch the latest episode
on **23rd** of every month

Bhakti Sangeet

radio.nirankari.org

Catch the latest episode
on **20th** of every month

www.nirankari.org

Catch the latest episode
on **10th** of every month

radio.nirankari.org

Catch the latest episode
on **1st & 16th** of every month

Video & Audio Webcasts on www.nirankari.org - Every month

SANT NIRANKARI MISSION

Registered with the
Registrar of Newspaper
For India Under RNI No. 32345/77

: Delhi Postal Regd. No. G-3/DL (N)/137/2018-20
: Licence No. U (DN)-60/2018-20
: Licenced to post without Pre-payment

ਨਿਰਕਾਰੀ ਪੜ੍ਹ-ਪੜ੍ਹਕਾਵਾਂ ਪੜ੍ਹੋ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਾਓ !

ਸੰਤ ਨਿਰਕਾਰੀ ਏਕ ਨਜ਼ਰ ਹੰਸਤੀ ਦੁਨੀਆ
(ਗਿਆਹਾਂ ਭਾਸਾਵਾਂ ਵਿਚ) (ਤਿੰਨ ਭਾਸਾਵਾਂ ਵਿਚ) (ਚਾਰ ਭਾਸਾਵਾਂ ਵਿਚ)

'ਸੰਤ ਨਿਰਕਾਰੀ' ਹੰਸਤੀ ਦੁਲੰਘ (ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ) ਅਤੇ
'ਏਕ ਨਜ਼ਰ' (ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ) ਦਾ ਮੌਬਾਰ ਬਣਨ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
ਪੜ੍ਹਕਾ ਵਿਕਾਰਾ, ਨਿਰਕਾਰੀ ਕੈਪਲੇਕਸ, ਨਿਰਕਾਰੀ ਸਰੋਵਰ ਦੇ ਨੌਜੇ

ਸੰਤ ਨਿਰਕਾਰੀ ਗਲੋਬੀ, ਦਿੱਲੀ - 110009

PH. 011-47660200, E-mail : patrika@nirankari.org

ਸੰਤ ਨਿਰਕਾਰੀ, ਹੰਸਤੀ ਦੁਨੀਆ, ਏਕ ਨਜ਼ਰ (ਮਰਾਠੀ)
ਅਤੇ ਸੰਤ ਨਿਰਕਾਰੀ (ਨੇਪਾਲੀ) ਦਾ ਮੌਬਾਰ ਬਣਨ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

Sant Nirankari Satsang Bhawan

1st Floor, 50, Morbag Road, Naigaon, Dadar (E) MUMBAI-400 014 (Mah.)

e-mail : chandunirankari@yahoo.com & marathi@nirankari.org

ਹੋਰ ਭਾਸਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਪੜ੍ਹਕਾਵਾਂ ਦਾ ਮੌਬਾਰ ਬਣਨ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

TAMIL

Sant Nirankari Satsang Bhawan, #7, Govindan Street, Ayavoo Nasru Colony, Amrit Karai, CHENNAI-600 029 (T.N.) Ph. 04423740830

ORIYA

Sant Nirankari Satsang Bhawan, Kazidha, Post Madhupatna, CUTTACK-753 010 (Orissa) Ph. 0671-2341250

TELUGU

Sant Nirankari Satsang Bhawan, No. 6-2-970, Khairatabad, HYDERABAD-500 029 Ph. 0104-23317879

GUJRATI

Sant Nirankari Satsang Bhawan, 1st Floor, 50, Morbag Road, Naigaon, Dadar (E) MUMBAI - 400 014 (Mah.) Ph. 22-24102047

KANNADA

Sant Nirankari Satsang Bhawan, 88, Rattanvilas Road, Southend Circle, Basavangudi, BENGALURU-560 023 (Karnataka) Ph. 080-26577212

BANGLA

Sant Nirankari Satsang Bhawan, 684 G.T. Road, Laxmipur-2 East Boribhawan--713101 Ph. 0342-2657219

ਪੜ੍ਹ-ਪੜ੍ਹਕਾਵਾਂ ਦੇ ਪੁਸਾਰ ਅਭਿਆਨ ਵਿਚ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇ ਕੇ
ਸਤਿਗੁਰੂ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੇ ਅਸੀਰਵਾਦ ਦੇ ਪਤਰ ਬਣੋ!

Posted at NDPSO Prescribed dates 23rd & 24th. Date of Publication: 17th & 18th (Advance Month)